

**JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ
V BRNĚ**

DIVADELNÍ FAKULTA

Výchovná dramatika pro Neslyšící

**Historie mezinárodního festivalu kultury
Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře**

Diplomová práce

Autor práce: BcA. Michaela Kosiecová

Vedoucí práce: prof. Mgr. Zoja Mikotová

Oponent práce: doc. PhDr. Veronika Broulíková

Brno 2013

Bibliografický záznam

Kosiecová, Michaela. Historie mezinárodního festivalu kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitre. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta, Ateliér Výchovná dramatika pro Neslyšící Katedra, 2013. Vedoucí diplomové práce prof. Mgr. Zoja Mikotová.

Anotace

Diplomová práce „Historie mezinárodního festivalu kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře“.

Tato práce se zabývá historií mezinárodního festivalu kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře, který se poprvé konal v roce 2000. Tohoto festivalu jsem se zúčastnila jako herečka, autorka jednoho představení a v závěru rovněž jako jedna z organizátorů. Moje práce obsahuje nejen fakta, ale také mé osobní prožitky z festivalového dění. Přináší také názory jiných lidí, ať už sluchově postižených nebo slyšících, kterým není kultura Neslyšících lhostejná.

Annotation

The thesis „*The History of the International Culture Festival of the Deaf of St. Francis Sales in Nitra*“.

The thesis focuses on the history of the International Culture Festival of the Deaf of St. Francis Sales which first took place in 2000. I have attended the festival as an actress, as an author of one of the performances, and I have also participated with the organization of this event. My work contains not only facts but also my own personal experiences from the festival happening. It also contains various opinions from all kinds of people that care about the deaf culture, including those with hearing impairment and those with no hearing loss.

Klíčová slova

Festival, kultura, divadlo, Neslyšící, workshop, historie, organizace

Key words

Festival, culture, theater, deaf, workshop, history, organization

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce prof. Mgr. Zoji Mikotové a použila jen uvedené prameny, literaturu a webové stránky.

V Brně dne 20. května 2013

Michaela Kosiecová

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat vedoucí mé magisterské práce, paní prof. Mgr. Zoji Mikotové, za její připomínky a rady, které mi poskytla při vypracování práce. Dále mé mamince, která mi pomohla s překlady textů.

Obsah:

Úvod.....	7
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
1.1 Co je festival?	9
1.2 Jak vypadá festival pro Neslyšící?	9
1.3 Příklady festivalů	10
1.4 Důvody vzniku Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře.....	14
1.4.1 Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře 21.1.2000 – 23.1.2000	16
1.4.2 Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře 21.1.2002 – 27.1.2002	20
1.4.3 Mezinárodní festival kultury Neslyšících Sv. Františka Saleského v Nitře 19.1. 2004 – 25.1. 2004.....	28
1.4.4 Mezinárodní festival kultury neslyšících Sv. Františka Saleského 23.1. 2006 – 29.1. 2006	36
1.4.5 Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského 21.1. 2008 – 27.1. 2008	46
2 Praktická část	55
2.1 Moje spolupráce na organizaci festivalu, který se neuskutečnil	55
2.2 Moje spolupráce na festivalu, který se uskutečnil.....	58
2.3 Rozhovory o organizaci a realizaci festivalu.....	68
3 Závěr.....	76
3.1. Hodnocení 6. festivalu	76
3.2. Reflexe.....	76
4 Použitá literatura a jiné zdroje	77

Úvod

Proč jsem si vybrala toto téma?

První důvod: Miluji umění! A k tomu patří divadlo, tanec, festival, výtvarné umění, workshopy, atd.

Druhý důvod: Byla jsem na 2., 3., 4., 5., 6., Mezinárodním festivalu Neslyšících Františka Saleského v Nitře. Z účasti na těchto festivalech mám velké množství krásných, zajímavých a intenzivních zážitků, na které nemohu zapomenout. Na druhém festivalu jsem poprvé vystupovala se souborem P. S. I. (Pantomima svazu invalidů) v představení "*Sny o létání*" pod vedením režiséra a uměleckého vedoucího souboru P.S.I. Jindřicha Zemánka. Představení pojednává o běžných lidech, kteří po nástupu a během letu letadla představují pantomimicky to, o čem sní. Na třetím festivalu jsem vystupovala jako studentka JAMU v představení "*Doteky snění*" pod vedením Mgr. Ivety Pavlovičové. Toto představení se skládá ze dvou částí. První část je inspirovaná dílem španělského malíře Salvatora Dalího. Každá ze studentek si vybrala jeden z obrazů tohoto malíře, který na ní nejvíce zapůsobil a pak vyjádřila pomocí znakového jazyka a pohyby své pocity, které v ní tento obraz vyvolal. V druhé části se pak studentky pokusily pohybově vyjádřit rozličné citové vztahy a projevy lidské duše. Po představení jsme rovněž vedly různé workshopy. Na čtvrtém festivalu jsem vystupovala rovněž jako studentka JAMU na slavnostním otevření festivalu v divadelním představení "*Sem tam*" pod vedením prof. Zoji Mikotové. Toto představení je inspirováno stylistickými cvičeními R. Queneaua. Rovněž jsem hrála v představení, inspirovaném praštěnými pohádkami Ludvika Askenazyho, "*Kouzelník Tom Kiks*", i zde pod uměleckým vedením prof. Zoji Mikotové. Hrála jsem také v představení "*Kráska*" společně s bývalou studentkou JAMU, MgA. Danielou Hyklovou. Zde se jedná o příběh ženy, která hledá muže svých snů. S krasavcem nefunguje komunikace, takže se žena zamiluje do obyčejného muže, který má krásnou duši - vnitřní krása je důležitější, než ta venkovní. Na pátém festivalu jsem vystupovala rovněž s divadelním souborem JAMU a i zde to bylo na slavnostním otevření v představení "*Bajky a sny*". Základní linii tvoří biblický text o koloběhu a protikladech života z knihy „Kazatel“, kde čas dává prostor nejen „hledání a nalézání, lásce

a nenávisti, boji a pokoji“, ale i fantazii a snění, umožňuje nadsázku. Propojení do „světa bajek“ nabízí dojemná i humorná podobenství v chování lidí a zvířat pod vedením režisérky prof. Zoji Mikotové. EFFETA v Nitře dlouho spolupracuje s JAMU a z této spolupráce vzniklo divadelní představení "*Minus sedm*". Tento příběh pojednává o dvou rodinách a jejich souboji v televizní show. Rodina, která vyhraje, získá zámek snů a mnoho peněz. Tato vidina bohatství začne členům obou rodin "ničit zdravý rozum" a obě rodiny vstoupí do života hříchů, kterými jsou lenost, pýcha, závist, smilstvo, lakomství, hněv a nestřídmost. Toto představení bylo nastudováno pod vedením režiséra Petra Oravce. A co 6. festival? Toho už jsem se zúčastnila jako hostitelka a organizátorka. Podílela jsem se totiž na jeho přípravě.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Co je festival?

Jelikož píšu diplomovou práci o Mezinárodním festivalu kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře, je zapotřebí tento pojem definovat. Co je tedy festival?

Festival je soutěžní přehlídka uměleckých výtvorů nebo výkonů, slavnostní sjezd. Existují různé typy festivalů např.

- **v umění** - festival (přehlídka) - veřejná přehlídka soutěžních i nesoutěžních uměleckých děl, uměleckých výkonů, společenská událost často slavnostního rázu
 - *hudební*
 - *filmový*
 - *divadelní*
 - *literární*
- **jiný význam** - festival (setkání) – v dřívějších dobách také sjezd, sněm či slet většího množství lidí s bohatým doprovodným společenským programem v totalitních dobách např. *Festival dětí a mládeže* – slovo se v tomto významu dnes již téměř vůbec nepoužívá

1.2 Jak vypadá festival pro Neslyšící?

Festival pro Neslyšící probíhá naprosto stejně jako festival pro slyšící, podstatný rozdíl je ale v tom, že my Neslyšící máme pouze čtyři smysly. To znamená, že hudební festival Neslyšících se neorganizuje nikde na celém světě, protože my Neslyšící hudbu neslyšíme. Neznamená to ale, že nemůžeme hudbu vnímat. I my, Neslyšící, jsme někdy doprovázeni rytmickou hudbou, a to např. na různých workshopech, kde je základním tématem rytmický projev, hra s tělem, tleskání atd. Doprovází nás např. bubeník. Pro festivaly Neslyšících je typické, že jsou záležitostí především vizuální. Dříve byly velmi

populární festivaly pantomimy. Nyní se repertoár rozšiřuje o tanec, filmy, výtvarné umění. Především se ale ukazuje krása i komunikační možnosti znakového jazyka, jsou to tedy festivaly kultury Neslyšících.

1.3 Příklady festivalů

Na světě jsou pořádány různé festivaly pro Neslyšící, k těm nejznámějším patří:

- **MEZINÁRODNÍ FESTIVAL PANTOMIMY NESLYŠÍCÍCH v Brně - Divadlo Bolka Polívky**

Je to jediný pravidelný festival sluchově postižených svého druhu a má také svou tradici. Probíhá pravidelně každé dva roky a ten poslední se konal v listopadu 2011. Vystupovali zde Neslyšící mimové z celého světa. Tento festival je tradičně vyjádřením postojů Neslyšících ke světu. Neslyšící svým představením jasně promlouvají nejen sami k sobě, ale i k široké veřejnosti slyšících. Dříve byl tento festival velmi populární. Nyní je zájem o tento typ festivalů menší, protože Neslyšící preferují typy festivalů, kde se kultura Neslyšících ukazuje komplexně, což přináší Neslyšícím více možností realizace.

- **CLIN D'OEIL**

Pořádá se každý druhý rok, v Remeši ve Francii, letos již po šesté. Festival představuje panorama evropské kultury Neslyšících. Je to multidisciplinární umělecká událost, která si klade za cíl upozornit na bohatství společnosti znakového jazyka.

- **DEAFFEST**

Je přední britský festival Neslyšících. První festival se konal v roce 1998 a pořádá se pravidelně každý rok. Je to dynamický a prosperující festival, který představuje Neslyšící, tvůrce a mediální umělce z celého světa. V letošním roce se bude konat od 17. – 19. května 2013 v Light House ve Wolverhamptonu. Light House je mediální centrum, které se specializuje na film, video, fotografii a kreativní média.

- **IPPOCAMPUS CIAK**

Mezinárodní kino Neslyšících v Itálii, v Miláně. Jsou zde představovány filmy a videa neslyšících tvůrců v duchu přátelství a náležitosti ke komunitě Neslyšících. Filmmaking je univerzálním uměním, které prostřednictvím vizuálního média - kina , představuje tzv. "Hlučné kino". Je to velmi zajímavý festival, prezentovaný mezinárodními talentovanými i méně známými či zcela neznámými autory a umělci. Jeho cílem je přiblížení a možnost objevování krásy znakového jazyka a kultury Neslyšících lidí. Nové talenty a nové nápady jsou vyjadřovány prostřednictvím nového vizuálního jazyka neslyšících filmařů a video-tvůrců. Tito se na tomto festivalu prezentují krátkými filmy, které přibližují hluchotu, znakový jazyk, Neslyšící kulturu a umění Neslyšících.

- **ARBOS**

V letech 1998 a 1999 se konaly ve Vídni první rakouské festivaly Neslyšících Společnosti pro hudbu a divadlo ARBOS. Na obou festivalech hostovali také neslyšící umělci z USA, Finska, Mexika a z Československa (zde pod vedením prof. Zoji Mikotové). Z těchto zkušeností byl vyvinut koncept pro evropský a mezinárodní divadelní festival Neslyšících, který se poprvé konal v roce 2000. Město Vídeň se tak stalo jedním z nejvýznamnějších celosvětových center podporujících divadlo Neslyšících. Festival se koná každoročně, poslední se konal 23.3. - 31.3.2013. Tento festival je jedinečný, neboť slyšící a neslyšící umělci představují společně jejich vystoupení slyšícímu i neslyšícímu publiku.

Umělci ze čtyř kontinentů a z 28 zemí, představili jejich vystoupení a vizi divadla. Další důležitou součástí tohoto festivalu je Evropská konference divadel Neslyšících. Na této konferenci se každoročně diskutuje o vývoji profesionálních divadel Neslyšících v Evropě. Od roku 2002 existuje v Evropě síť umělců a divadel, organizovaná ARBOSem. Dodatečně se konaly konference také v Helsinkách, Berlíně a Brně. Některé projekty a produkce tohoto festivalu byly oceněny národními a mezinárodními cenami.

- **SALVIA**

Je evropská organizace pro kulturu Neslyšících se sídlem v Bruselu, jejímž cílem bylo uspořádání festivalu umění a kultury Neslyšících a to každé dva roky v jedné z evropských zemí. Cílem organizace je podpora výměny informací a spolupráce s jinými organizacemi pro kulturu Neslyšících. První festival se konal v roce 1997 v Bruselu. Poslední se konal v roce 2012 v Lotyšsku. Pořádají se workshopy, výstavy uměleckých děl, taneční a divadelní představení.

- **DEAF WAY**

První plány **DEAF WAY** začaly s profesorkou univerzity Carol Erting v roce 1987. Ta se setkala s mnoha Neslyšícími, kteří hovořili o překážkách při prosazování programů z různých oblastí, např. pedagogických, sociálních, uměleckých a také politických. Později se pak setkala s různými linguisty, psychology, sociology a jinými lidmi, kteří pracovali s Neslyšícími, aby se více dozvěděla o životě a komunikačních možnostech Neslyšících. Jejím přáním bylo, aby se Neslyšící studenti a kolegové z university podíleli na osvětlení těchto zkušeností na mezinárodní úrovni.

První mezinárodní konference Deaf Way se konala na Gallaudetově univerzitě, což je jediná univerzita na světě s programem a službami zaměřenými výhradně na Neslyšící a těžce nedoslýchavé studenty od 9. do 14. 7. 1989.

Název **DEAF WAY** je možno přeložit jako "Cesta k Neslyšícím". Plánovala se účast s 500 hosty, nakonec jich bylo přes 5000. **DEAF WAY** bylo událostí, během které Neslyšící z mnoha zemí sdělili, jak důležitý je pro ně znakový jazyk. S hrdostí ukázali, že přes jejich postižení, jsou mezi nimi jedinci s výjimečnými talenty. Hovořilo se zde také o tom, jak důležité je vytvořit síť Neslyšících na celém světě.

- **DEAF WAY II.**

Ve dnech 13.7. - 15.7.2002 se konal festival **DEAF WAY II.** Byla to jedna z nejvýznamnějších událostí v dějinách Gallaudetovy univerzity. Množství účastníků se téměř zdvojnásobilo, registrovalo se 9552, byli ze 120 zemí světa, od Kanady až po Zimbabwe. Zúčastnili se rovněž hluchoslepí delegáti. Zajímavé bylo vystoupení asi 400

Neslyšících umělců a interpretů Cirque du Soleil pod vedením Sergeje Chacheleva. Tento festival byl podpořen organizacemi Neslyšících na celém světě.

Bude se konat další DEAF WAY?

Při rezonanci a zájmu, které vyvolal jak u Neslyšících tak i u slyšících, je to zkušenost, která by se měla i nadále dotýkat lidí. Je důkazem nepřemožitelnosti a talentů mezinárodní společnosti Neslyšících, které velmi často chybí viditelnost ve světě slyšících.

- **TORONTO INTERNATIONAL FILM DEAF & ARTS Festival 2013**

Tento filmový festival se koná v Kanadě v Torontu. První se konal v roce 2006 a v letošním roce se bude konat v květnu již počtvrté. Neslyšící umělci se mají možnost prezentovat na mezinárodní úrovni v několika kategoriích např. krátký film, dokumentární film, drama, komedie. Filmový festival se bude konat v prestižním Randolphově divadle na Randolphově akademii.

- **GEBRDENSPRACHFESTIVAL Berlin** - Festival znakového jazyka v Berlíně

Dějiny:

1991 - 1. festival znakového jazyka

1994 - 2. festival znakového jazyka pro dospělé

1. festival znakového jazyka pro děti

1996 - 3. festival znakového jazyka pro dospělé

2. festival znakového jazyka pro děti

1999 - 4. festival znakového jazyka pro dospělé

3. festival znakového jazyka pro děti

2002 - 5. festival znakového jazyka pro dospělé

4. festival znakového jazyka pro děti a mládež

2006 - 6. festival znakového jazyka pro dospělé a profesionály

5. festival znakového jazyka pro děti a mládež

2010 - 7. festival znakového jazyka pro dospělé a profesionály

6. festival znakového jazyka pro děti a mládež

Tento festival je vlastně oslavou řeči a kultury Neslyšících. Je to vlastně mítink pro všechny, kteří i přes svůj handicap - sluchově postižení, se spolu chtějí setkat a díky znakovému jazyku vyjádřit a prezentovat vlastní kulturu a vůbec společnost Neslyšících. Je to nevšední kongres, který také zodpovídá otázky slyšících. Např. jak funguje znakový jazyk, je mezinárodní? Ukazuje také, že díky znakovému jazyku vzniká silná společnost, díky němu jsou budovány i silné sociální sítě. Poprvé se konal v roce 1991 v Berlíně. Myšlenkou tohoto festivalu je prezentovat vlastní řeč, zobrazit poezii, vykládat dějiny, ale také vtipy a to na jevišti. Mnoho Neslyšících se po absolvování škol a učňovských oborů od sebe "oddělí". Na festivalu se pak spolu nejen mohou znovu setkat, ale rovněž se seznámit s novými Neslyšícími, které předtím neznali.

Festival je projektem s komunikačním významem, festivalem "*znovu vidění se*". Díky tomuto festivalu, který se koná nepravidelně každých pár let, se může komunita Neslyšících i její kultura rozvíjet. Tento festival přispěl rovněž nemalou mírou k tomu, že asi před 11 lety byl znakový jazyk oficiálně uznán jako komunikační prostředek Neslyšících. Jako každý jiný jazyk se i znakový jazyk vyvíjí, pohybuje dynamicky dopředu. Aby bylo toto umožněno a Neslyšící získali i podporu společnosti, je zapotřebí pořádat tento festival, na kterém se Neslyšící s jejich tvorbou mohou představit.

1.4 Důvody vzniku Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře

V roce 1992 vzniklo na Slovensku Kresťanské centrum nepočujúcich – KCNS, jako odpověď na několik desetiletí trvajícím totalitním systémem, který zakazoval a všemožným způsobem omezoval duchovní život lidí. Duchovní život je úzce spojený s kulturou člověka, přes kterou vyjadřuje, co cítí, čemu věří, po čem touží. Přes kulturu si můžeme

vyměňovat to, co je skryté v naší duši, dát sebe poznat jiným a zpětně obohacovat sám sebe. Když KCNS začalo vyvíjet aktivity mezi Neslyšícími v oblasti duchovní, kulturní a společenské, zjistilo, že kultura Neslyšících v naší společnosti je velmi málo podporovaná a že se vyvíjí velmi pomalu. Při setkáních především s mladými Neslyšícími vyšlo najevo, že by chtěli mít daleko bohatší možnosti i v oblasti kultury. Po jednotlivých etapách vznikla myšlenka vytvořit mezinárodní festival kultury Neslyšících na Slovensku. Dlouho se hledal způsob, místo a ekonomické zajištění této myšlenky. V této oblasti neměl nikdo z KCNS potřebné zkušenosti, jak takový festival začít a také ukončit. Tohoto nelehkého úkolu se ujala paní Anna Šmehilová, která v té době pracovala jako vedoucí EFETY, pobočky občanského sdružení KCNS. Dovedla tuto myšlenku nejen zrealizovat, ale také dovést do úspěšného konce. Úlohou tohoto festivalu nebyla jen přehlídka tvořivosti jednotlivých skupin a neslyšících umělců, ale také hledání teoreticko-odborného základu v oblasti kultury Neslyšících na Slovensku. Dalším momentem festivalu bylo také kulturně-společenské setkání Neslyšících, kteří se festivalu zúčastní jako diváci.

Proč stojí u zrodu festivalu právě Anna Šmehilová?

Narodila se jako **CODA**, což znamená Children of Deaf Adult , dítě neslyšících rodičů. Díky tomu ví, s jakými problémy a překážkami se Neslyšící setkávají. Už jako dítě silně cítila velký nedostatek možností společenského a kulturního života Neslyšících. Tuto skutečnost vnímala prostřednictvím jejích rodičů a ostatních Neslyšících, kteří kolem ní žili. Postupně, jak dospívala, si začala uvědomovat její možnost, jak jim pomoci a spolu s nimi zápasit o jejich uznání a místo ve společnosti. Naše společnost ve své kulturní nabídce nepamatuje na Neslyšící. Dříve nebyly vůbec vytvořeny podmínky pro kulturní život Neslyšících a společnost také nedávala možnost a prostor neslyšícím talentovaným umělcům, aby se tito přes svůj handicap nějakým způsobem mohli prosadit.

Toto byl jeden z důvodů, proč se Anna Šmehilová rozhodla organizovat tento festival. Chtěla upozornit veřejnost, že je zde menšinová komunita Neslyšících, kteří mají rovněž svoji kulturu a touží se o ni podělit s ostatními.

1.4.1 Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře

21. 1. 2000 – 23. 1. 2000

Konal se pod záštitou ministra kultury Slovenské republiky, Milana Kňažka a primátora města Nitry, RNDr. Jozefa Prokeše CSc. Hlavním organizátorem bylo Kresťanské centrum Nepočujúcich Slovenska Sv. Františka Saleského v Nitře. Spoluorganizátorem byla Slovenská televize – Televízny klub nepočujúcich. Spolupracovali: město Nitra, Staré divadlo Nitra, Ponitranské muzeum, KVART – umělecká agentura Trenčín. Hosté festivalu - JAMU Brno.

Cílem Festivalu bylo založení tradice, prezentování kultury Neslyšících a zlomení bariéry mezi slyšícími a Neslyšícími. Tento festival je od jeho počátku oslavou jazyka a kultury sluchově postižených. Festival nebyl obsahově tak bohatý jako ty následující, ale byl to první, který se konal po pádu totalitního režimu, ve kterém nebyla Neslyšícím dána možnost se kulturně a umělecky představit, upozornit společnost slyšících na svoji komunitu, na krásu znakového jazyka. Samozřejmě prochází vše svým vývojem i takový festival. Nic nezůstává stejné, vše se vyvíjí dynamicky dopředu. První festival se konal tři dny. Třetí den probíhala jen diskuse k průběhu tohoto festivalu. Neslyšící všech věkových kategorií se mohli představit v oborech výtvarné umění, fotografie, video a dramatická tvorba. Představilo se téměř dvacet souborů.

Festival začal seminářem Otázky a odpovědi a zabýval se kulturou Neslyšících jako součástí národní kultury. Jeho hlavním cílem bylo zmapování současného stavu těch projevů Neslyšících, které vytvářejí jejich specifickou kulturu a také naznačit možnost jejího rozvoje. Název semináře opravdu vystihoval tehdejší situaci v této oblasti života Neslyšících, protože bylo hodně nezodpovězených otázek a málo odborníků, kteří se problematikou kultury Neslyšících zabývali. Odpovědi na tyto otázky nebyly jednoduché, stejně jako nebyl jednoduchý život Neslyšících. Téma kultury Neslyšících bylo tenkrát oblastí, která byla málo zkoumaná a to přesto, že se toto téma dotýkalo nejen Neslyšících, ale také slyšících, ať už to byli pedagogové, rodiče či široká veřejnost. Také samotní Neslyšící, až na několik výjimek, si tuto oblast, která

výrazně ovlivňuje kvalitu života, neuvědomovali. Byl tedy nejvyšší čas o kultuře Neslyšících začít hovořit a poukázat na její význam v životě každého z nás. Semináře se zúčastnilo mnoho neslyšících tvůrců, učitelů, vychovatelů, studentů, umělců a dalších. Zúčastnilo se ho také několik českých a slovenských odborníků, kteří svými příspěvky přispěli k tvořivé a aktivní atmosféře. V příspěvcích, které zazněly na semináři, se důrazněval především význam posunkového jazyka, který vždy byl a zůstane přirozeným jazykem Neslyšících. Každá kultura potřebuje svůj jazyk a je jím také ovlivňována.

Dále se zde hovořilo o dramatické výchově, jako významném pedagogickém prostředku, umožňujícím přípravu Neslyšících na překonávání problémů při komunikaci a v různých životních situacích a jako cestě k vyšší kultuře Neslyšících. Na tomto místě bych uvedla několik myšlenek ze semináře.

Mgr. Iris Domancová ze Státního pedagogického ústavu řekla: „Kultura Neslyšících není jen umění, je to vše, co nás Neslyšící obklopuje a s čím se setkáváme. A také to, co nás všechny spojuje. Jsou to podobné životní zkušenosti a touha, aby nás lidé, kteří slyší, neporovnávali s ostatními, aby nám porozuměli“.

Kaj Kostelník ze sdružení SORDOS – Sdružení pro kulturu neslyšících v Brně: „Když pozorujeme děti na jevišti a vidíme snahu po komunikaci a rozvíjení fantazie, je možné chápat také vystoupení přímo terapeuticky, jako výchovné a to jak pro děti, tak pro vedoucí a diváky a záleží na pedagogovi či schopnostech vedoucího, jakým způsobem bude u dětí rozvíjet kreativitu, posílí a urychlí osobní růst dítěte“.

PhDr. Oleg Dlouhý z Divadelního ústavu v Bratislavě hovořil jako otec neslyšící dcery o tom, že největším úskalím Neslyšících je to, že nedokáží plnohodnotně komunikovat se slyšícím okolím a tím je zúžen obzor vnitřního, emocionálního a intelektuálního sebepoznávání, sebeuvědomování a poznávání okolí. Klade také velký důraz na kvalitu lektorů dramatických kroužků, zařazení dramatické výchovy do osnov základních, ale i středních škol a hovoří o významu systému vzdělávání lektorů na úrovni vysokoškolského studia.

Prof. Zoja Mikotová, JAMU v Brně odpovídá na otázku „Neslyšící dítě a divadlo“?

Její dosavadní zkušenosti s výukou a divadlem pro Neslyšící ukazují, že i neslyšící děti

mohou milovat divadlo, je však vždy třeba hledat a nalézat klíče k porozumění a objevit cesty, na kterých se budeme potkávat a rozumět si všichni navzájem. Říká také, že umění představuje přirozený prostředek rehabilitace Neslyšících a především ukazuje cestu k jejich plnohodnotné integraci do komunity slyšících.

Velmi mě zaujala slova Mgr. Klaudie Guštafikové z MŠ pro sluchově postižené v Bratislavě. Cituji: „Pouze vzdělaný člověk se může stát aktivním kulturním činitelem v širším slova smyslu a jen vzdělaný člověk je schopen kulturu rozvíjet a zkvalitňovat“. Klíčem ke vzdělávání je jazyk. Myslím, že na školách chybí výuka jazyka se vším, co k němu patří, tedy posunkový jazyk s jeho kulturou. Ve školách se děti učí dějepis, zeměpis, ale kdo z nich ví, ve kterém státě je silné společenství Neslyšících, kdo byl zastáncem totální komunikace, děti se neučí posunkový jazyk, neučí se o neslyšících umělcích. Důležitá usnesení a rozhodnutí o Neslyšících schvalují slyšící. Organizují různé odborné semináře o Neslyšících bez Neslyšících.

Na semináři se objevilo mnoho jiných zajímavých příspěvků, ale není zde prostor hovořit o všech.

Slavnostní otevření festivalu se konalo ve večerních hodinách dne 21. ledna. Na jeho otevření se podíleli neslyšící studenti Janáčkovy akademie múzických umění JAMU v Brně, kteří nastudovali pod vedením režisérky Zoji Mikotové divadelní inscenaci Genesis. V této inscenaci studenti ukazují, že pojmy vyjadřované pohybem mohou být všeobecně srozumitelné a přitom mohou mít svou estetickou hodnotu. Cílem této inscenace bylo mimo jiné přispět k uznání znakové řeči jako svébytného a plnohodnotného jazyka.

Genesis

Výstava výtvarného umění ukázala, že narůstá počet amatérských výtvarných umělců, malířů, řezbářů, grafiků, fotografů a že se mezi jejich díly objevují i díla na profesionální úrovni. Náměty těchto děl často čerpaly ze života sluchově postižených lidí.

Andrej Sijka (neslyšící řezbář)

Kamil Fančovič „Starý muž“

Na festivalu byl představen jeden film neslyšícího režiséra a scenáristy Kamila Fančoviče „Návrat z vojny“. Herci filmu byli rovněž Neslyšící.

Návrat z Vojny

videofilm

scenář, režie: neslyšící Kamil Fančovič,

neslyšící herci

V dramatických a pohybových představeních diváky nejvíce oslovilo vystoupení neslyšících absolventů a studentů JAMU z Brna, protože tato inscenace byla vynikající z profesionálního hlediska. Je ale zapotřebí upozornit i na to, že ne všichni diváci, ať slyšící či Neslyšící vždy rozuměli všem kulturním představením. Pro mnohé z nich to byly vůbec první divadelní zážitky, se kterými se setkali a museli se začít učit je zpracovat. Zajímavostí tohoto festivalu je to, že se ve vystoupení Neslyšících

neobjevoval vůbec tanec, který ale byl v té době velmi častou součástí přehlídek zájmově-umělecké činnosti sluchově postižených dětí. Další zajímavostí je, že na prvním festivalu nebyly ještě organizovány workshopy, které později patří k jejich nezbytné součásti.

Slavnostní ukončení festivalu probíhalo dne 22. ledna a zde se představila divadelní skupina EFFETA v soutěžním vystoupení v posunkové a mluvené řeči s názvem „Návrat marnotratného syna“. Toto vystoupení získalo cenu festivalu, Plaketu Sv. Františka Saleského“.

Zhodnocení festivalu

Realizace 1. Mezinárodního kulturního festivalu Neslyšících Sv. Františka Saleského přispěla ke zviditelnění problematiky kultury Neslyšících, k propagaci umělecké tvorby Neslyšících a umožnila jim i jejich tvořivou seberealizaci. Festival se stal jakýmsi odrazovým můstkem na cestě za prezentováním kultury Neslyšících a dokázal také, že kultura umí spojoval. Dokázal oslovit nejen Neslyšící, ale také slyšící, kterým dal možnost zastavit se a začít vnímat svět ticha, svět plný citových barev. Přispěl k odstraňování bariér a budování zdravého sebevědomí sluchově postižených lidí. Umění projevit svůj vztah k světu jiným, přesto verbálním způsobem, se stalo základním uměleckým i komunikačním prostředkem.

1.4.2 Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře 21.1.2002 – 27.1.2002

Hlavním organizátorem byla EFFETA - středisko Fr. Saleského

Spoluorganizátoři:

Staré divadlo Nitra

DAB Nitra

Nitranská galerie

Ponitranské osvětové středisko

Odborní garanti: Prof. Zoja Mikotová - tvořivé dílny
Mgr. Iris Domancová – odborný seminář

Mediální partneři: STV Televízny klub nepočujúcich, N-Radio, Realitní noviny, Nitranské noviny

Festival finančně podpořili: Agroinštitút Nitra, Ministerstvo kultury SR, Krajský úřad Nitra, Státní fond Pro Slovakia, LUMAS Nitra, Protidrogový fond SR, Nitranský komunitní fond a další.

V úvodu festivalu poděkovala jeho ředitelka, paní Anna Šmehilová, všem, kteří se podíleli na jeho organizaci, těm, kteří ho finančně podpořili a také všem dobrovolníkům, protože bez jejich přispění by nebylo možné tento festival uskutečnit. Festival měl za úkol spojit všechny jeho účastníky do jedné "rodiny", ve které společně komunity slyšících a Neslyšících prožijí přítomnost lásky, porozumění a pokoje. Tomuto spojení porozumí každý, i když neovládá znakovou řeč. Cílem festivalu bylo ukázat světu, že lidé mohou společně žít v kultuře národa, kde si jedna skupina váží druhé a to bez rozdílů mezi nimi. Prostředkem tohoto spojení je znaková řeč a dobrá vůle si navzájem porozumět.

Součástí 2. festivalu byl samozřejmě odborný seminář. Odborným garantem tohoto semináře byla Mgr. Iris Domancová. Se svými příspěvky se představilo dvacet osob. Byli to například zástupci z Holandska, dále se představili zástupci Státního pedagogického ústavu v Bratislavě, JAMU z Brna, Ministerstvo školství SR, Divadelní ústav Bratislava. EFFETA , Divadlo Neslyším z Brna, Pedagogická fakulta Bratislava a další. Ze všech příspěvků jsem si vybrala dva, o kterých bych se blíže zmínila. Jedná se příspěvky sluchově postižených.

BcA. Jozef Rigo vystoupil s příspěvkem Význam pantomimy a dramatické výchovy pro sluchově postižené. Řekl, že Neslyšící mají k pantomimě nejbližší vztah, protože se předvádí beze slov. Neslyšící přijímají informace vizuálně, proto logicky inklinují

k vizuálnímu projevu i v umělecké oblasti. Tento žánr dovoluje Neslyšícím plnohodnotné vyjádření se a Neslyšící ani nepocítují jejich handicap. Pantomima přináší potěšení a dovoluje uplatnit talent Neslyšících a tím plní i společenskou a kulturní funkci. Jozef Rigo uvádí jako příklad DIFA JAMU, kde vznikají zajímavá představení, např. pantomimicko-loutková představení, pohybové divadlo s prvky znakové řeči spojené s hudbou nebo bez ní, hlasový projev a znakový jazyk s loutkami, pohybové divadlo s prvky prstové abecedy, akrobacie, tanec s prvky znakové řeči nebo bez ní a v neposlední řadě také činohra, samozřejmě v znakové řeči někdy i s řečí hovořenou. Tohoto využívá i Divadlo "7 a půl" z Brna. V divadle Aréna jsou představovány například pantomimicko-parodické komedie, pantomimické frašky, komedie, muzikály, klauniády či grotesky s technikou černého divadla. Dramatická výchova má velmi důležité místo v oblasti pedagogiky a to nejen alternativní. U sluchově postižených dětí jsou v popředí komunikační problémy, proto má význam uplatňování dramatické výchovy už od nejtělejšího věku. Dramatická výchova je významným prostředkem na poznávání významu slov. Zde se název předmětu nebo jevu spojí s pohybem. Je také motivačním prostředkem na odezírání z úst a na celkové zlepšení vztahu ke komunikaci. "Neslyšící dítěte musí vidět a konat, aby samo pochopilo". Důležitý je tedy prožitek, vlastní zkušenost, konání a představa jako jeden z principů dramatické výchovy. Ta rozvíjí i přirozenou hravost dětí, rozvíjí jejich fantazii, nenásilnou formou učí děti řešit problémy, učí je zodpovědnosti, rozvíjí schopnost kritického a samostatného myšlení a jednání, kultivuje citovou oblast, atd. Také říká, že pro odstranění komunikačních bariér je důležité dramatickou výchovu uskutečnit v rámci integrovaných skupin, aby se mohla stát prostředkem k odstraňování komunikačních bariér mezi slyšícími a Neslyšícími.

BcA. Monika Kurincová a BcA. Ivica Tichá vystoupily s příspěvkem Smysl divadla v životě Neslyšících. Hovořily o tom, že neslyšící děti nemohou pro rozvoj vlastních osobností přijímat informace přirozenou sluchovou cestou, což omezuje rozvoj jejich slovní zásoby. Tento nedostatek se snaží kompenzovat vizuálně - sledují okolní dění, čtou knihy, sledují televizi. Jednou z možností je i návštěva divadla. Děti mají rády pohádky, ale hovořený text neslyší a tak jim unikají podstatné věci. Co rády nemají, je

loutkové divadlo, protože loutky nemají mimiku a neotvírají ústa. Děti tedy nemohou odezírat a tím i pochopit závěr. Udělají si tedy svůj vlastní, někdy odlišný od původního příběhu. Z tohoto důvodu vytváří divadlo Neslyším představení s živými herci-loutkami. Hlavní myšlenkou těchto představení je umožnit sluchově postiženým dětem vnímat loutkové divadlo, pohádky a poučné příběhy způsobem, který je pro ně vyhovující a nabádá je k vlastní myšlenkové tvořivosti. Poznávají rozdíly v charakteru člověka (lenivost - píle, upřímnost - přetvářka, atd.), učí se nová slova. Touto cestou jsou děti vedeny k tomu, aby se dokázaly otevřít a uvolnit se v komunikaci. Divadlo Neslyším už není chápáno jako pantomima, ale je to vyjádření gestem, pohybem, mimikou, znaky.

Novinkou tohoto festivalu bylo konání tvořivých dílen, tedy workshopů, které se konají před oficiálním otevřením festivalu. Bez nich bychom si ty další vůbec nedovedli představit. Garantem těchto workshopů byly Prof. Zoja Mikotová a doc. PhDr. Veronika Broulíková. Ráda bych se o workshopech zmínila více.

Co tedy vůbec workshop je a proč je tak důležitý?

Workshop je forma vzdělávací aktivity, při které lektor připraví program tak, aby prostřednictvím různých technik účastníci pomocí vlastních zkušeností a vlastností došli k výstupu, který je pro ně užitečný a využitelný v jejich další práci a praxi. Lektor je přitom většinou v roli moderátora. Výstup workshopu se formuluje díky předem danému tématu a cíli. Slouží pro další vzdělávání a prohlubování znalostí. V průběhu workshopu není lidem představována teorie, předpokládá se, že každý má určitý teoretický základ a je schopen s ním ostatní seznámit. Díky interaktivním formám spolupráce mezi účastníky tohoto typu vzdělávání dochází k tomu, že si lidé odnášejí více podnětů pro své další praktické působení.

Dříve se workshopy před festivaly nekonaly. Festivalu předcházely například semináře, pak následovalo slavnostní otevření, vernisáž, divadelní, soutěžní a nesoutěžní vystoupení atd. Nyní festival začíná právě workshopy. Už na nich je možno poznat mnoho nových lidí, setkat se s kamarády. Bez nich trvá také sblížení slyšících a Neslyšících velmi dlouho. Dochází při nich k zbourání bariéry mezi slyšícími

a Neslyšícími. Slyšící poznávají, že Neslyšící jsou lidé jako oni, jen jinak komunikují. S workshopy vzniká už na počátku festivalu příjemná atmosféra, radost, že poznám něco nového, co mne obohatí. Během nich dochází k uvolnění, mizí ostych, strach z komunikace s cizími, nebojíme se dát najevo své citové prožitky. U dětí podporuje jejich přirozenou hravost, rozvíjí a propojuje psychiku, motoriku, fantazii. Pro děti je jejich lektor i jakýsi vzor, je chytrý, chtějí být v budoucnu jako on. Důležité je také to, že workshop podporuje týmovou práci, dává možnost všem se představit.

Garantem tvořivých dílen na 2. festivalu byla Prof. Zoja Mikotová.

Program tvořivých dílen:

Hanička a vodník - workshop přispívá k rozvoji dětské představivosti pomocí informací, které dětem poskytne vedoucí workshopu, pochopení obsahu pohádky prostřednictvím dramatických pohybových aktivit, rozvoji orientace skupiny v prostoru, zrakové a sluchové orientace, rychlosti a vytrvalosti, pozornosti a komunikace.

Kolotoč důvěry - workshop zaměřený na pohybové disciplíny a rozvoj sociálních znalostí, rozvoj kladných vztahů ve skupině a skupinového cítění, rozvoj rytmického cítění, sluchové a zrakové orientace skupiny a rozvoj tvořivosti a nápadů v průběhu pohybové aktivity.

Jak si pejsek a kočička pekli narozeninový dort - tento workshop se skládá ze tří her, které přispívají k rozvoji smyslových a hmatových vjemů, rozvoji a procvičování paměti

Medvěd a veverka - tento workshop se skládá z deseti různých her, které rozvíjí rytmické a prostorové cítění, orientaci v prostoru, rychlost, obratnost, fantazii, představivost, tvořivost a slouží také k obohacování slovní zásoby dětí.

Jak se Matko a Kubko skamarádili s medvědem - tento workshop se skládá z jedenácti her, jedná se v nich o pochopení obsahu pohádky prostřednictvím dramatických aktivit, dále pak o rozvoj orientace skupiny v prostoru, rozvoj rytmického cítění, komunikace, interakce pomocí obrázků a tvořivosti motivované touto pohádkou.

Slavnostního otevření 2. festivalu se ujala JAMU z Brna, která se pod vedením režisérky Zoji Mikotové, ta byla současně i autorkou scénáře, představila ve vystoupení "Odyssea". Toto divadelní představení vypráví o strastiplném, ale moudrém návratu k přirozenosti. V antice byly homérské eposy jádrem vzdělání. Dítě je uváděno do mýtu, které společnost sdílí, dospívající má zažít hlubší základ těchto mýtů a stát se dospělým členem společenství. Mýtus znamená vyprávění v poetické řeči nebo zpěvu.

Odyssea

V soutěžní dramatické tvorbě se představili: SOU Prešov (SR) v představení "Oheň a voda", ZŠI pro SP v Prešově (SR) v představení "Hlava", ZŠ Levická (SR) v představení "Kdo z koho", ZŠI Prešov (SR) v představení "Šípková Růženka", soubor Ucho z Kremnice (SR) v představení "Živé mrtvoly", ZŠ Drotárska z Bratislavy (SR) v představení "Tančírna", divadlo Kusy cukru z Kremnice (SR) v představení "Všechno, co je moje", Evropské centrum pantomimy Neslyšících Brno (ČR) v představení "Sny o létání", divadelní soubor Zagreb (Chorvatsko) v představení "Planeta Neslyšících", divadlo Neslyším z Brna (ČR) v představení "Tři prasátka", PaSa Lučenec (SR) v představení "Spojuje nás život", ZŠ Lučenec (SR) s představením "Nejsem bůhvíco, ale ani něco", SME Lučenec (SR) v představení "Setkání", František a Lucie Půlpánovci z Prahy (ČR) v představení "Klauni a zvířecí ráj", soubor Tichá hudba z Prahy (ČR) vystoupil s novinkou na tomto festivalu, byly to čtyři písně "zpívané" ve znakovém jazyce.

Součástí tohoto festivalu byla i výtvarná tvorba sluchově postižených umělců.

Představili se Linda Svoradová, Jana Ivaničová, Radka Petrušková, Stanislav Lubina, Jaroslav Kolník, Petra Lukáčová, Ján Vlacuka a Jana Kokosková. Byly vystavovány fotografie, kresby a malby.

Cenu festivalu získali:

Roman Polášek za sólové vystoupení "Hlava"

Marie Antalová a Gabriel Szajko za představení "Setkání" - pantomima o podobách lásky

SOU Prešov za představení "Oheň a voda" - klade si otázku, který z těchto živlů je silnější

Divadlo Neslyším z Brna za přínos pro rozvoj kultury Neslyšících na Slovensku

Linda Svoradová za malbu a kresbu

Stanislav Lubina za grafiku

Mgr. Iris Domancová za šíření kultury Neslyšících

Čestné uznání získali:

Jaroslav Kolník za fotografie

Alena Beláková za prostorové práce

ZŠ Levická Nitra za představení "Kdo z koho"

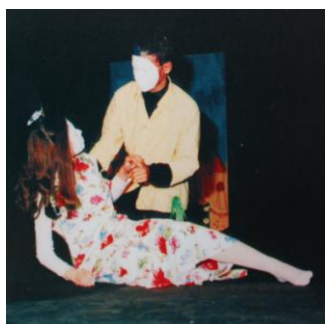
Slavnostního ukončení 2. festivalu se ujal divadelní soubor EFFETA z Nitry. Vystoupilo s představením "Čosi alebo kus srdca". Toto divadelní představení je na motivy pohádky H. Ch. Andersena a pojednává o vztazích mezi lidmi a o hodnotách života.

Sny o létání

Klauni a zvierací raj

Šípková Ruženka

Jaroslav Kolník: Po búrke

Hodnocení 2. festivalu Sv. Františka Saleského v Nitře

Program festivalu se uskutečnil ve třech aktivitách.

1. aktivita - Tvořivé dílny. Všechny vedli neslyšící studenti JAMU Brno pod vedením Prof. Zoji Mikotové. Tvořivé dílny byly zaměřené na problematiku a práci se sluchově postiženými dětmi při jejich vzdělávání. Prostřednictvím dramatické výchovy se pracovalo na rozšiřování slovníku takto postižených dětí. Díky workshopům mohly děti zažít jednotlivá slova a tím je vlastně zařadili do vlastního slovníku. Zároveň se mohla prostřednictvím dramatické výchovy rozvíjet i rytmika těchto dětí.
2. aktivita - Odborný seminář, jehož téma bylo "Význam kulturně-uměleckých aktivit pro život Neslyšících". Garantem tohoto semináře byla Mgr. Iris Domancová, neslyšící pracovnice Státního pedagogického ústavu v Bratislavě. Seminář navazoval na téma tvořivých dílen. Hovořilo se na něm o významu dramatické výchovy a dramatické tvorby pro život Neslyšících. Velkým přínosem byla účast odborníků v této oblasti ze Zootermeru v Holandsku. Jejich zkušenosti a výsledky v této oblasti zaujaly

všechny účastníky semináře a po něm konané diskusi. Tématika využívání dramatické výchovy v praxi při vzdělávání sluchově postižené mládeže je totiž na Slovensku pouze součástí volně-časových aktivit a ne součástí vzdělávacího procesu. Zástupce Ministerstva školství, PaedDr. Baláž, přislíbil pomoc při prosazování této formy vzdělávání a její zařazení do učebních osnov škol pro děti se sluchovým postižením na Slovensku.

3. aktivita - Samotný program festivalu probíhal tři dny a představili se na něm soubory z Chorvatska, Slovenska a České republiky. Novinkou festivalu byla prezentace první básnické sbírky neslyšící poetky, Magdy Pilařové-Benkovicové, která byla tlumočena do posunkové řeči.

Festival a jeho program měl velký ohlas u veřejnosti. Byl zároveň medializován ve Slovenské televizi a v tisku. Festival byl velmi úspěšný a splnil své poslání. Oslovil veřejnost a upozornil na problematiku sluchově postižených lidí, která je spojená se sluchovou a tím i komunikační bariérou.

1.4.3 Mezinárodní festival kultury Neslyších Sv. Františka Saleského v Nitře

19. 1. 2004 – 25. 1. 2004

Konal se pod záštitou nitřanského sídelního biskupa Jána Chryzostoma kardinála Korce, ministra kultury Slovenské republiky Rudolfa Chmela a primátora města Nitra Ferdinanda Vítka.

Hlavním organizátorem byla EFFETA – středisko sv. Františka Saleského

Spoluorganizátoři: Effatha Guyot Groep – Holandsko

Janáčkova akademie muzických umění - ČR

Odborní Garanti: Prof. Zoja Mikotová, ČR (tvořivé dílny)

Mgr. Iris Domancová, SR (seminář)

Minnekus do Groot, Holandsko (seminář)

Hlavním mediálním partnerem byla Slovenská televize, dalšími byli TV Zobor, N-Radio, Gaudium a Nitřanské noviny

Festival byl finančně podpořen mimo jiné Evropskou unií, francouzskou a holandskou ambasádou, městem Nitra, Ministerstvem kultury SR.

Cílem festivalu bylo pokračování v tradici prezentování kultury Neslyšících, vytvoření mostu pro spojení slyšících a Neslyšících. Vizi festivalu je pomoc Neslyšícím k rozvoji jejich talentu na amatérské bázi, případně i při startu jejich profesionální dráhy. V tomto roce se zúčastnili také Neslyšící a slyšící z Lotyšska, z Francie, z Holandska, z Čech, ze Slovinska. Zde je tedy vidět, že se o festivalu a jeho kvalitách ví i v zahraničí.

Festival byl opět lepší, než ty předešlé, na daleko lepší úrovni a díky finanční podpoře sponzorů se mohl konat jeden týden. Jako i u předchozích festivalů byl i součástí toho třetího odborný seminář, jehož téma znělo: „Neslyšící a média.“ V průběhu festivalu se konal ještě jeden pracovní seminář s tématem – Náboženská výchova pro sluchově postižené. V rámci festivalu se konalo i zasedání SNEPEDA – Spolku neslyšících pedagogů.

Na 3. festivalu probíhaly workshopy od pondělí do středy, tedy tři dny. V úvodu tvořivých dílen vystoupila Prof. Zoja Mikotová, která hovořila o tom, co je dramatická výchova. Zde bych se ráda zmínila o takzvaných knižních představeních, které byly součástí workshopů. Knižní představení je určeno nevelkému obecnstvu Neslyšících a hlavním předmětem je zde ilustrovaná kniha, která láká neslyšícího diváka do světa příběhu a divák má pocit, že sám v tomto příběhu žije, že je jeho součástí. Je to vlastně prostředek, jak pochopit literární dílo a vzbudit u dětí zájem o uměleckou literaturu a její četbu.

Knižní představení je tedy velmi důležitý činitel ve dramatické výchově dětí a mládeže.

Program tvořivých dílen:

O neposlušných kůzlátkách - ukázka knižního představení pro nejmenší.

Mohli bychom si rozumět? – sociálně- psychologické hry pro mládež a dospělé zaměřené k rozvoji a posílení komunikačních zručností, intenzivní spolupráce dvojic

i celé skupiny.

Kytice - hra, navazující na téma veršovaného baladického příběhu pro mládež, práce s verši, motivace ke čtení a porozumění obsahu a smyslu veršovaných textů.

Cestujeme a poznáváme se - sociálně - psychologické hry pro mládež a dospělé zaměřené na rozvoj sociálních zručností.

O Škaredém káčátku - ukázka knižního představení a hry pro děti navazující na téma pohádky se zaměřením na emoce.

Světlo a tma - krátká taneční ukázka hry navazující na téma pohádky, hra na živly, spolupráce dvojic.

O dvanácti měsíčkách - ukázka pohádky a využití pohybových dramatických her.

Mášenka a medvěd - ukázka knižního představení a pohybové hry navazující na téma pohádky.

Šípková Růženka - krátká ukázka knižního představení a hry pro děti.

Žonglování, práce s míčky - výroba míčků, základy a metodika žonglování, relaxace s míčky.

Šípková Růženka

O škaredém káčátku

O dvanácti měsíčkách

Žonglování

Samozřejmou součástí třetího festivalu byl také odborný seminář s názvem Neslyšící

a média. Zajímavý byl příspěvek PaedDr. Dariny Tarcisové, Phd., která hovořila o titulkovaných programech a Neslyšících. Řekla, že ve většině států Evropy a v Americe je posledních 15 let titulkování programů velmi rozšířené, protože se to považuje za jeden z prostředků sblížení slyšící a neslyšící společnosti. Situace na Slovensku je ale složitá, i když Národní rada schválila zákon o vysílání a retransmisí, na základě kterého je vysílatel povinný zabezpečit 25% všech vysílaných televizních programů skrytými nebo otevřenými titulky a 1% přetlumočit do znakové řeči. Toto by se mělo uskutečnit do roku 2005. Doposud je ale otitulkovaných velmi málo programů a to jen pro dospělé neslyšící, na děti se úplně zapomíná. Pokud by dítě postupně s rozvojem svých čtecích schopností četlo i titulky v programech pro ně určených, je předpoklad, že získá plnohodnotnější informace, jeho sledování televize bude smysluplnější, postupně s různými druhy televizních programů se může rozšiřovat i jeho slovní zásoba. Neslyšící mají také různé požadavky na titulky, někteří si přejí, aby obsahovaly vše, někteří si přejí jednoduché titulky. Ale jak titulkovat pořady pro děti? Jakou úroveň musí mít jazyk? Na tyto otázky možná dostaneme odpověď v následujících festivalech.

PhDr. Mária Košútová hovořila ve svém příspěvku o dostupnosti mediálních informací Neslyšícím. K prostředkům, které to umožňují patří televize. Zatím je to pouze veřejné právní, která zabezpečuje přenos informací hlavních večerních zpráv prostřednictvím tlumočnicka znakové řeči. Toto je zatím největší přínos pro Neslyšící, protože informace jsou jim zprostředkovány v jazyce, kterému nejlépe, a to všichni, rozumí. Kromě zpravodajství jsou ve znakové řeči i informace v Televizním klubu Neslyšících. Ale Neslyšící jsou také voliči, nemají ale žádné informace v rámci předvolebních kampaní, jsou také pacienti, nemají ale žádné informace ze zdravotních besed, jsou občané republiky, ale nemají informace o Evropské unii. Toto vše vysílá televize v rámci různých publicistických relací, ale bez tlumočnicka znakové řeči. Důležitá je pro Neslyšící televize s teletextem, je to nenahraditelná pomůcka a stát na jeho koupi finančně přispívá. Důležité informace dostávají Neslyšící i prostřednictvím tisku. Kromě dvou specifických časopisů GONG a GAUDIUM využívá většina Neslyšících i nabídku jiných časopisů a novin. Internet je jako prostředek k získání informací aktuální

a poskytuje široké možnosti využití. Pro Neslyšící je to prostředek, který otevírá dveře do světa, kde jakýkoli handicap přestává existovat.

Mgr. Silvia Hovorková hovořila multimediálním informačním systému pro sluchově postižené - INFOSLUCH. Měl by sloužit především na podporu integrace sluchově postižených. V plánu bylo, že bude přístupný na internetu a dodávaný za minimální poplatek na CD. Cílem tohoto systému je rychlý přístup ke konkrétním informacím z jednotlivých oblastí. Například pracovní možnosti, technické pomůcky, vzdělávání, sociální rehabilitace, adresy a instituce, služby, kultura, rekreace, sport, právní servis a legislativa, slovník znakového jazyka a dalších. Využívat by ho měli nejen sluchově postižení, ale také rodiče sluchově postižených, odborníci z různých oblastí, občanská sdružení a další.

BcA. Zuzana Daubnerová hovořila o dramatické výchově a literatuře. Řekla, že umělecká literatura je nejdůležitější součástí literární tvorby, protože klade důraz na emoce a lidské hodnoty. Má nezastupitelné místo ve výchově nových generací a je jedním z nejdůležitějších základů vyučovacího procesu na školách. Žáci prvního stupně se většinou se zájmem pokouší orientovat se v literárním textu a to hlavně díky reálným, poutavým a barevným obrázkům nebo ilustracím. Na druhém stupni je situace problematičtější, protože texty jsou náročné a žáci jim nerozumí. Na jedné straně tedy stojí nezajímavý výklad učitele a na druhé nepochopený text. Žáky nic nemotivuje, aby se snažili dostat do podstaty literárního díla. Jedním ze způsobů pěstování dobrého vztahu neslyšících žáků ke knize je dramatická výchova. Využívá mnohá literární témata a náměty, pracuje s dramatickými situacemi, modeluje akce, činnosti a situace, které se přibližují jejím zážitkům. Tato literatura ale musí být vhodná pro dramatické aktivity. Učitel dramatické výchovy musí ale text upravit a použít i jiných komunikačních prostředků. K nim patří třeba pohybové improvizace či ilustrace. Jiným prostředkem, jak pochopit literární dílo, je pohybový projev dohromady se širokou škálou pohybových a mimických výrazových prostředků, které dramatická výchova nabízí. Učitel dramatické výchovy, který pomocí různých komunikačních prostředků dokáže své žáky

motivovat k tomu, aby se naučili číst s porozuměním, otevírá před nimi nekonečný svět fantazie, krásy a zajímavostí. Čtení s porozuměním se tak stává pro neslyšícího člověka základním zdrojem informací a hlavním předpokladem pro dosažení vyššího vzdělání.

V rámci 3. festivalu se konalo rovněž 1.valné shromáždění SNEPEDA - Spolku neslyšících pedagogů. Toto sdružení vzniklo 9.12.2003 jako celoslovenská mimovládní a dobrovolná organizace, která sdružuje neslyšící a nedoslýchavé pedagogy, odborníky a studenty, kteří chtějí pomáhat neslyšícím a nedoslýchavým osobám, hlavně dětem a mládeži v procesu výchovy a vzdělávání. Tito pedagogové se sešli, aby si mohli vyměnit názory, poznatky a zkušenosti, aby získali nové vědomosti a hlavně zabezpečili odborný růst v oblasti výchovy a vzdělávání neslyšících a nedoslýchavých osob.

Slavnostního otevření festivalu se ujalo profesionální divadlo Neslyším z Brna v představení Kašpar Hauser. Od svého počátku fungovalo toto divadlo jako zájezdové divadlo, které za pomoci Prof. Zoji Mikotové přebralo inscenace nastudované na DIFA JAMU. Jeho členy jsou absolventi Jamu a v současné době představují i vlastní inscenace.

Kašpar Hauser

Na programu festivalu byla samozřejmě soutěžní výtvarná a dramatická tvorba dětí, mládeže a dospělých Neslyšících na mezinárodní úrovni.

Cenu festivalu získali:

Divadelní soubor Tiché iskry při Divadle z Pasáže za divadelní inscenaci K.J.Erbena "Vodník"

JAMU v Brně za inscenaci "Doteky snění"

Bonnier Bass - EFFATHA Holandsko - za herecký výkon v inscenaci "007"

Matěj Vaško - ZŠ Prešov za roli vlka v inscenaci "Tri prasiatka"

Divadelní soubor DIKO - Bratislava za inscenaci "Spomienka na Charlieho"

Lada Lištvánová - Slovinsko - za inscenaci "France Preseren"

Čierno-biele divadlo - ZŠ Hrdličkova, Bratislava za choreografii v inscenaci "AICULOVE"

Romana Ridžonová Za integraci sluchově postižených s jiným postižením

Jean Claude Lillo - A.C.T.I.S. - Francie za výtvarné práce

Linda Svoradová za výtvarné práce

007

Tri prasiatka

Doteky snění

Spomienka na Charlieho

Slavnostního ukončení 3. festivalu se ujal divadelní soubor EFFETA představením "Světlo ve tmách". Soubor EFFETA založila v roce 1995 paní Anna Šmehilová. Chtěla přiblížit dramatickou tvorbou problematiku sluchově postižených. V současné době se soubor stal součástí kultury Neslyšících. Má ve svých radách i jednu absolventku JAMU z Brna a určitě svou práci klade základy budování prvního profesionálního divadelního souboru na Slovensku.

Světlo ve tmách

Zhodnocení festivalu

3. Mezinárodní festival kultury Neslyšících se rozrostl do nebývalých rozměrů. Češi, Slovinci, Holanďané, Francouzi, Lotyšsci a Neslyšící ze Slovenska pracovali v tvořivých dílnách a prezentovali se ve tří denním programu. Odborníci se setkali na semináři "Neslyšící a média" a výtvarníci na vernisáži sluchově postižených. Festival opět dokázal, že má opravdu smysl, a že je o něj zájem i v zahraničí. Přínosem festivalu bylo to, že ukázal na možnosti řešení problému integrace Neslyšících, protože problémy handicapovaných lidí byly dříve zatlačovány do pozadí a nemluvalo se o nich. Stal se součástí kultury Neslyšících a ukázal, že má výbornou perspektivu a budoucnost díky všem, kteří se podíleli na jeho přípravě a realizaci. Díky festivalu byla objevena výzva hledat v rozdílnosti tvořivé podněty. Festival také otevřel příležitost k vzájemnému obohacení se.

1.4.4 Mezinárodní festival kultury neslyšících Sv. Františka Saleského

23.1. 2006 – 29.1. 2006

Konal se pod záštitou Mons. Viliama Judáka, nitřanského sídelního biskupa, Jána Figeľa, člena Evropské komise zodpovědného za oblast vzdělávání, odborné přípravy, kultury a vícejazyčnosti a Františka Tótha, ministra Kultury SR.

Hlavním organizátorem byla EFFETA – středisko sv. Fr. Saleského

Spoluorganizátoři: Effatha Guyot Groep - Holandsko

Janáčkova akademie muzických umění - ČR

A.C.T.I.S. – Art, Culture, Tourisme, Internationaux des Sourds

Odborní garanti: Prof. Zoja Mikotová, ČR (dramatické tvořivé dílny)

doc. PhDr. Veronika Broulíková, ČR

Sabine Eijksenring, NL

BcA. Vladimíra Hromádková, SR

Christine Berindey, Francie (výtvarné tvořivé dílny)

Mgr. Linda Svoradová, SR

Doc. PaedDr. Darina Tarcisová, PhDr., SR (odborný seminář)

Mgr. Iris Domancová, PhD., SR

Diskuse s politiky: Anna Šmehilová, SR

Erika Zeegers, NL

Hlavní partner: Directorate-General for Education and Culture European Commission

Mediální partneři: 2Mmedia, Zobor, STV, Gong, Gaudium, n-radio a další

Festival byl finančně podpořen mimo jiné Toyotou – autocentrem Nitra, Ministerstvem školství SR, Ministerstvem kultury SR, Ministerstvem práce a soc. věcí a rodiny SR, městem Nitra a dalšími.

4. ročník festivalu byl opět svědkem potřeby prezentace kultury Neslyšících a jejich výpověď směřující ke komunitě slyšících prostřednictvím kulturních aktivit. V tomto roce byli Neslyšící v Evropě komunitou s vlastním jazykem, vlastní kulturou a vnitřní touhou podělit se o pocity ze svého života. Hlavní myšlenkou tohoto ročníku bylo "Tváří v tvář" slyšící společnosti. Tváří v tvář problémům, které už dlouhé roky znepříjemňovaly život Neslyšících. Neslyšící se chtěli společnosti postavit z očí do očí

jako rovnocenní partneři a prezentovat svou kulturu, svou odlišnost a svou komunitu. Chtěli také společnost upozornit na jejich potřeby a také na to, že i oni chtějí zaujímat důstojné místo ve světě zdravých. Cílem bylo také přinést hotové otázky, týkající se Neslyšících a to hlavně v souvislosti na návrh nového zákona o posunkové řeči, jehož projednávání bylo součástí tohoto festivalu.

V úvodu poděkovala ředitelka festivalu, paní Anna Šmehilová, Evropskému společenstvu, že přijalo myšlenku integrace Neslyšících do Evropského společenství, a že se stalo hlavním partnerem tohoto festivalu.

Při otevření festivalu zazněla mimo jiné i slova Helgy van Stevens, prezidentky Evropské unie Neslyšících a 1. neslyšící poslankyně Evropského parlamentu, která poukázala na to, že na festival přijeli Neslyšící ze 12 zemí Evropy, což ukazuje na jejich globální sjednocení a to je velmi důležité, protože jinak by byli Neslyšící ignorováni. Hovořila také o velkém významu posunkové řeči jako komunikačního jazyka a že jazyk jako takový je vlastně bariérou mezi slyšícími a Neslyšícími. Proto je velmi těžké dělit se se slyšícími o problémy. Je důležité problémy definovat, klást otázky, hledat řešení a přitom nezapomenout na práva Neslyšících.

První dny festivalového dění probíhaly ve znamení workshopů a jejich garanty a asistenty byli Prof. Zoja Mikotová a PhDr. Veronika Broulíková, PhD., z ČR, Sabine Eijssenring z Holandska a BcA. Vladimíra Hromádková ze Slovenska. Workshopy probíhaly po dobu tří dní před samotným slavnostním otevřením festivalu, od pondělí do středy. Po celou dobu těchto workshopů dýchala na jejich účastníky příjemná a tvořivá atmosféra, radost ze společné práce a ještě hezčích výsledků této práce. Hned po jejich otevření garanty z ČR začal úvodní workshop, který byl určen především učitelům sluchově postižených dětí a mládeže, s názvem Abeceda. Po nich následovaly další, které byly určeny nejen dospělým, ale také dětem a mládeži. Kromě dramatických workshopů, k nimž patří i knižní představení, se uskutečnily i workshopy výtvarné.

Program dramatických tvořivých dílen:

Projekt - *Abeceda* - jedna z možností, jak děti radostně motivovat ke hře s tím, o čem se baví, učí.

Projekt - *Práce s papírem* - vzájemné poznávání a uvolnění se.

Rytmus - ujasnění a rozšíření teoretického a také praktického pochopení pojmu "rytmus", rozvinutí schopnosti tvořivé spolupráce.

Práce s náradím "stuha"- hry, které přispívají k rozvoji představivosti, tvořivosti, fantazie, pozornosti a improvizace.

Indiáni - práce s komiksem, poznávání kultury indiánů, probuzení zájmu o četbu.

Popelka - navazuje na knižní představení, cílem je naučit děti základní kroky valčíku.

Workshop dramatické výchovy - motto tohoto workshopu je „*Učit se hrát znamená učit se hrou*“ - procvičování koncentrace, vizuálního jazyka, divadelní gestikulace a emocí.

Projekt "*Živel vzduch*" - seznámení se s jednotlivými stupni intenzity větru od bezvětří až po tornádo.

Příběhy se žonglováním - herecké etudy a vedení žongléřských dílen, příběhy se žonglováním vznikly jako závěrečné práce studentů VDN, JAMU Brno (Výchovná dramatika Neslyšících) ve školním projektu.

Tři malá prasátka - tento worksho navazuje na knižní představení

Komunikace - osvojování sociální komunikace a vytváření pozitivních mezilidských vztahů, souhra verbální a neverbální komunikace.

Abeceda

Indiáni

Za program výtvarných tvořivých dílen pro mládež ze Slovenska, Lotyšska, Holandska a Belgie byl zodpovědný ACTIS z Francie. Tyto workshopy probíhaly v rámci programu Evropské mládežnické výměny a měly tři různá témata, která byla navržena organizátory festivalu. Témata byla Matisse, Picasso a Warhol. Workshopy probíhaly paralelně po dobu tří dnů ve třech skupinách podle zájmů účastníků. Bylo jich tedy celkem devět a prezentovaly širokou oblast moderní a současné tvorby. Matisse workshopy měly téma "Zátiší" a umožnily dětem rozvíjet variace kompozicí vzorů a barev na kartónu. Byly vedeny Marií Pia Filippetto. Picasso workshopy byly zaměřené na kresbu a na opakování zkoušky kresby zvířat, spíše expresivně, bez přerušení obkreslování a bez opravování během kresby. Byly vedeny Jeanem Legerem. Warholovy workshopy představily proces současné tvorby s využitím digitální fotografie, počítače na regulování velikosti a tisk digitálního pozadí na různé ruční techniky barvení. Workshopy byly vedeny Sollenem Terrem. Nejlepší dětské práce byly vystaveny v prostorách Nitranské synagogy, kde byly vystavovány také práce dospělých výtvarných umělců.

Na semináři se představil se svým příspěvkem i docent Igor Benca, akademický malíř, který pojednává o jeho zkušenostech jako vysokoškolského učitele a sluchově postižené studentky výtvarné výchovy, o hledání výtvarné řeči a mimozvukové komunikace, o vztahu mezi obrazem a gestem. Tato studentka byla schopná zachytit realitu a uměla s ní dále pracovat, její kresbová výbava byla na velmi dobré úrovni. Jednou však ilustrovala básnickou sbírku její neslyšící přítelkyně a zde vystupovala do popředí naivita a sentimentálnost, infantilní forma, barvy byly redukovány. Kvalita ilustrací byla na úrovni deseti až dvanáctiletého dítěte. Zde si pan Benca položil otázku:

"Co bylo autentickým výtvarným jazykem této studentky?" Ten naučený a odpozorovaný nebo kresba vlastních představ podkreslená sentimentální básní její přítelkyně, ve kterých se přítelkyně vyznává ze samoty, odcizení, izolace a vzpomínek na dětství. Studentka vysokoškolské studium ukončila. Součástí její diplomové práce byly i perokresby, k jejichž vytvoření přistupovala profesionálně, i když její ilustrace ztratily spontánnost a autenticitu. Dokázala na cestě za svým cílem překonat komunikační izolaci, neporozumění a vnitřní izolaci.

Mgr. Iris Domancová, PhD vystoupila s příspěvkem "Možnost edukace nadaných žáků se sluchovým postižením v základních školách pro sluchově postižené".

Uvedla hlavní kategorie žáků se sluchovým postižením, kteří navštěvují školy pro sluchově postižené. Mezi ně patří i žáci nadaní. Zdůraznila potřebu včasné a přiměřené diagnostiky nadání u těchto žáků, jako předpokladu pro volbu adekvátního vzdělávacího programu. Řekla, že tato problematika je novou oblastí, které je zapotřebí věnovat se i z toho důvodu, že tato generace může významnou mírou přispět k řešení problémů osob se sluchovým postižením.

Prof. Mgr. Zoja Mikotová vystoupila s příspěvkem "Neslyšící a divadlo". Řekla, že nevidí rozdíl mezi slyšícími a neslyšícími adepty herectví. Důležité je, jak vysoké cíle si každý z nich klade a ještě důležitější je, aby byli ve svém snažení podpořeni, aby s dosažením určitých úrovní mohli objevovat další a další. Talent je předpoklad, dispozice, určitá specifická schopnost. Přírodní talent je možno rozvíjet jen vzděláním. Neslyšící jsou schopni dosáhnout vysokoškolského vzdělání, pokud je jim umožněna vhodná komunikace. Bez komunikace jsou ze vzdělání vyraženi, je jim odebrána možnost projevit své kvality. Za určitý pokrok se považuje už to, že se člověk nějakým způsobem postižený, může věnovat umělecké činnosti. U Neslyšících bychom neměli hodnotit to, co nemají, co jim chybí, ale naopak to, co mají, co je specifické, co je jedinečné. Například to, že mají svůj vlastní jazyk, znakový jazyk, který je realizován v rovině vizuální komunikace skrze znaky, gesta, mimiku a pohyb. Jeho používání na jevišti pomáhá utvářet identitu Neslyšících a posiluje jejich kolektivní vědomí. Slyšícím

dává zprávu o existenci této zvláštní komunikace a působí na ně svým emocionálním nábojem, přináší vizuální podnět a zážitek. Znaková řeč bývá někdy nazývána baletem rukou. Jednou z možností jak prosazovat znakový jazyk a jeho plnohodnotnou alternativu k mluvené komunikaci je jeho užívání v kontextu jevištních prezentací a v divadelních inscenacích. Divadelní představení je momentem, kdy dochází k vzájemné interakci, ke komunikaci herců a diváků. A právě touhu po komunikaci považují za specifickou vlastnost v projevu neslyšících herců. Při vzdělávání Neslyšících na Divadelní fakultě JAMU v Brně máme mezi mnoha cíly i tyto dvě priority:

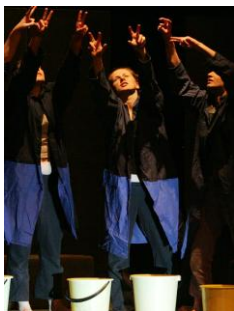
1. Rozvíjíme talent díky dobré, kvalitní a obsahově hodnotné komunikaci.
2. Podporujeme individuální rozvoj studentů a jejich schopnost kreativního řešení problémů. Náš studijní obor je zaměřen na dramatickou výchovu Neslyšících. Považujeme ji za klíčový princip v pedagogice Neslyšících.

Diskuse s politiky - Tváří v tvář

4. festival byl velmi důležitým mezníkem v dějinách Neslyšících. Na Slovensku se poprvé v historii konala diskuse Neslyšících s politiky. Tato diskuse byla o to významnější, že se na jejím konci zrodil návrh změny zákona o posunkové řeči z roku 1995. Tuto diskusi zorganizovala EFFETA. Představili se zde politici ze šesti stran. Nechyběl mezi nimi ani jeden z nejznámějších politiků, Pavol Rusko. Diskuse se zúčastnila také ministryně práce a sociálních věcí a rodiny, Iveta Radicová, poslanec Národní rady Slovenské republiky za zdravotně postižené, Peter Boody, zástupci z Holandska a další. V diskusi chtěli Neslyšící ze Slovenska a z Holandska politikům poukázat na běžné problémy Neslyšících, které je provází v běžném životě. Byla navržena změna názvu zákona o posunkové řeči neslyšících osob na zákon o posunkovém jazyku jako přirozeném a plnohodnotném komunikačním systému. Dále byly doplněny a upraveny tyto body: definice Neslyšících, kvalifikace tlumočnicků a další formy komunikace, prstová abeceda a posunkovaná slovenština, která je umělým systémem, používaným především při komunikaci slyšících s Neslyšícími. Ráda bych uvedla některé důležité body: Neslyšící osoby mají právo na používání a výuku znakového jazyka, na vzdělávání ve znakovém jazyku, informace pomocí posunkového

jazyka v televizi a všech ostatních institucích. Posunkový jazyk může být na základních, středních a vysokých školách jako moderní cizí jazyk. Neslyšící mají právo na tlumočnicka při běžném řešení životních problémů, při vzdělávání a dalším vzdělávání, při kulturním, společenském a sportovním životě, ve styku s právníckými a fyzickými osobami. Tlumočnické služby se neslyšícím osobám poskytují bezplatně.

Slavnostního otevření 4. festivalu se ujala JAMU v Brně, která nastudovala pod vedením Prof. Z. Mikotové v ateliéru VDN na DIFA inscenaci "*Sem tam*". Toto představení bylo inspirováno stylistickými cvičeními R. Queneaua. Jedna příhoda je přitom vyprávěna znakovým jazykem ve stylisticky a jevištně upravených variacích. Inscenace dává možnost postupného odhalování konkrétní banální historky, kterou děvčata - studentky JAMU- společně prožily, v překvapivém, vážném, dojmavém, ale i groteskním kontextu osobních výpovědí.

Sem tam

Sem tam

V soutěžní dramatické tvorbě se představili:

ZŠI Hrdličkova (SR) v představení Matušo popolvár, SME Lučenec (SR) v představení Tajemství starého kufra, Uško Bratislava (SR) v představení Holubice, EFFÍK Nitra (SR) v představení Habraka - dabraka , ZŠI Drotárska (SR) v představení Robinson, ŠŠ pro SP Hradec Králové (ČR) v představení Černá - bílá, Kasterlinden (Belgie) v představení Popelka, DINEP Prešov (SR) v představení Karate, ČBD Hrdličkova Bratislava (SR) v představení Ale klobouky ne!, EFFETA Nitra (SR) v představení Z tmy a z ticha, DIKO Bratislava (SR) v představení Pán Fazole u zubaře, Barbora

Brandýská Brno (ČR) v Knižním představení - Pampúšik, Program evropské mládežnické výměny v představení Pohádkové ruce, Handtheater (Holandsko) v představení Zmrzlé ticho, Efraims (Lotyšsko) v představení Legenda Valentýnského dne, ZDGNS Tihe stopinje (Slovinsko) v představení Divoký západ, ŠŠ pro SP Hradec Králové (ČR) v představení Robot, Senza Parole (Itálie) v představení Mimo pravdy, Slnko Prešov (SR) v představení Dirigent, VDN Brno (ČR) v představení Kouzelník Tom Kiks, Duo DAPOMIKO (ČR) v představení Krása, Senza parole (Itálie) v představení Trn růže, KCNS Banská Bystrica (SR) v představení Cesta k lásce, Divadlo Neslyším Brno (ČR) v představení A je to!

Matušo popolvár

A je to

Karate

Robinson

Cenu Františka Saleského získali:

Divadelní soubor Senza parole z Itálie za divadelní inscenaci Moje samota

Čestné uznání získali:

Divadelní soubor SME z Lučence - Slovensko, za inscenaci Tajemství starého kufru

JAMU Brno - Česká republika - za inscenaci Tom Kiks

ŠŠ pro SP Hradec Králové - Česká republika - za inscenaci Černá - bílá

Barbora Brandýská - Slovensko - za knižní představení Pampúšik

Moje samota

Tom Kiks

Další ceny festivalu získali:

Ing. František Baláž, Eva Hlaváčová, Ing. Lýdie Forrová, Ing. arch. Vladimír Libant, Ludovít Bebjak, i.m. Marta Ditingerová - za spolupráci a významnou pomoc při integraci Neslyšících v oblasti veřejného života

Důstojný pán František Kapusňák za spolupráci a významnou pomoc při integraci Neslyšících v oblasti duchovního života

Cenu za spolupráci a významnou pomoc při integraci Neslyšících do společnosti Evropské unie - Jan Mackenbach, JAMU Divadelní fakulta - ateliér VDN a EFFATHA - Guyot group

Mimořádnou cenu v oblasti výtvarného umění získal Akad. mal. Ján Havrila

Cenu Fr. Saleského v oblasti výtvarného umění: Maria Filippetto z Francie, Mário Furčák ze SR, Paunina Liga z Lotyšska

Čestné uznání získali: Jean Cedrik Menard z Francie, Linda Svoradová ze SR, Martina Cibulíková ze SR

Maria Pia Filippetto, Francie

Chlapec a dívka, olej

Mário Furčák, Slovensko

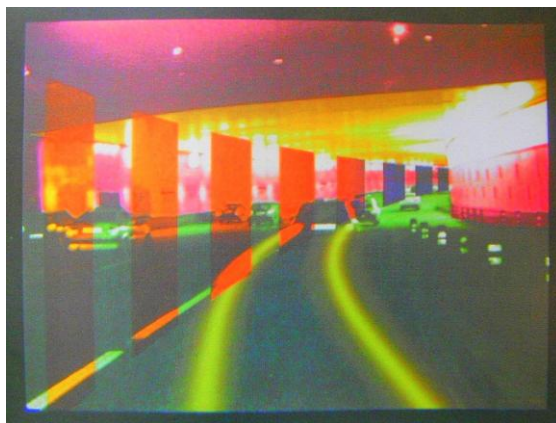
Night izolation, digitální foto

Linda Svoradová, Slovensko

Dáma v obýváku, olej

Jean – Cédric Menard, Francie

Nástupiště, digitální tisk

Slavnostního ukončení festivalu se ujalo divadlo EFFETA hrou David a Goliáš pod režijním vedením Adély Gáborové a Petra Oravče. Tato hra chce svou úpravou nabídnout i nám, lidem dnešní doby, abychom se stali Davidem, který dokáže bojovat a postavit se za práva svých blízkých proti Goliášovi, který je zosobněním nespravedlnosti, utlačování a zneužívání v dnešním světě. Je na nás, jestli dokážeme povstat ze svého strachu a s vírou v Boha chránit ty, kteří jsou mezi námi ti nejslabší.

David a Goliáš

Zhodnocení 4. festivalu

Na 4. ročníku se spolupodíleli JAMU Brno z ČR, Guyot Group z Holandska a ACTIS z Francie. Jeho organizace byla na mezinárodní úrovni. Mezinárodní účastníci přinesli nejen svou kulturu, ale také způsob jednání a vystupování před společností a ve společnosti. Je zde vidět, jak velký krok vpřed udělali organizátoři, ale i účastníci za relativně krátké období trvání festivalu. Na začátku byly základem festivalu divadelní přehlídky. V současnosti jsou tyto akce v některých případech převýšeny průvodními akcemi, které mají z existenčního hlediska pro Neslyšící větší význam - například letošní beseda s politiky a návrh změny na změnu Zákona o posunkové řeči z roku 1995 není možné podceňovat ani tvořivé dílny, jako součást dramatické tvorby Neslyšících. Na přehlídce divadelních souborů z domova i ze zahraničí bylo možno pozorovat jejich úroveň, což je velmi důležité a metodicky přínosné. Důležité byly i dva odborné semináře. Součástí festivalu je od jeho počátku také seminář náboženský.

Za týden svého trvání přinesl festival mnoho důkazů o tvořivém potenciálu Neslyšících. Ukázal mnoho talentů, pracovní elán. Současně také otevřel více problémů, které určitě zmobilizují síly sluchově postižených, ale také slyšících, kteří jim chtějí pomáhat.

1.4.5 Mezinárodní festival kultury Neslyšících sv. Františka Saleského

21. 1. 2008 – 27. 1. 2008

Konal se pod záštitou Mons. Mariána Chovance, Nitřanského pomocného biskupa, Jána

Figela, člena Evropské komise zodpovědného za oblast vzdělávání, odborné přípravy, kulturu a mládež, Marka Maďariče, ministra kultury SR a Jozefa Dvonča, primátora města Nitra.

Hlavním organizátorem byla EFFETA – středisko Sv. Františka Saleského

Spoluorganizátoři: Effatha Guyot Groep – Holandsko

JAMU - Brno

Cinésourds - Francie

A.C.T.I.S. – Francie

Koordinátoři: JAMU – Prof. Zoja Mikotová a PhDr. Veronika Broulíková, PhD., ČR

Conte sur tes Doigts – Simon Houriezer a Tiffanie Guffroy, Francie

Association cinesourds – David de Keyzer a Viviane Afene, Reims, Fr.

Hlavní partneři: město Nitra, Education and Culture DG,

Mediální partneři: Televize Markíza, Gaudium, STV, TVA a další

Festival byl finančně podpořen mimo jiné Slovenskou spořitelnou, Ministerstvem kultury SR, Ministerstvem práce a soc. věcí a rodiny.

Cílem 5. festivalu bylo pokračování v tradici prezentace kulturní tvorby Neslyšících, které má za úkol otvírat brány vzájemné komunikace slyšících a Neslyšících. Zároveň bylo cílem poukázat na to, že se Nitra stala městem, kde se rodí kultura, a že se rovněž stala kandidátem na titul Evropské hlavní město kultury. Podle slov hlavní organizátorky festivalu, paní Anny Šmehilové, byla Nitra naplněna duchem zvláštního ticha, které se přetvářelo ve velkou explozi projevu vnitřního cítění, umění a poselství světa Neslyšících do světa slyšících. Paní Šmehilová zároveň poděkovala neslyšícím umělcům a účastníkům, že se nebojí vystoupit ze svého světa a nabídnout své srdce všem kolem sebe. To je projev vzájemné úcty, respektování a lásky, protože kulturu rodí víra a kultura rodí lásku.

Výtvarné tvořivé dílny byly stejně jako u předchozího festivalu vedeny ACTIS z Francie. Tématem těchto workshopů byla "Umělecká evoluce - 7 umění" (divadlo, poezie, malba, sochařství, hudba, tanec, film). Všechny tři workshopy probíhaly

paralelně po dobu dvou dní. Třetí den se sešli všichni účastníci těchto workshopů na jednom společném, realizaci malby. Tato malba byla pak okopírovaná na jednu třetinu velkého kusu látky. První workshop vedl Francesco Albano - téma bylo - výtvarná technika dvou barev. Druhý vedl Jean - Cedric Menard. Téma bylo - živý model, za účelem kreslení pohybu těla. Třetí workshop vedla Marilyne Roman, jeho téma bylo kreslení geometrických tvarů v barvách. Stejně workshopy, které probíhaly v Nitře, budou probíhat i v České republice a v Holandsku. Na závěr těchto workshopů se účastníci sejdou na třetím, společném setkání a i zde budou realizovat malbu. Tyto dvě malby pak doplní první malbu z Nitry. Výsledkem pak bude jedna velká společná malba jako vyvrcholení výtvarných workshopů ve třech zemích Evropy. Tento výtvarný workshop v sobě nese jakousi symboliku - sjednocení Neslyšících v Evropě, jejich sílu při cestě za společným cílem. Během 5. festivalu probíhala i celoslovenská výstava výtvarných prací sluchově postižených dětí a mládeže s mezinárodní účastí s názvem "Svět ticha". Dále se se svými grafikami představil Stanislav Lubina a konala se i výstava soutěžních děl sluchově postižených umělců. Ocenění získali B. Paulovičová, N. Rohr, M. Cibulíková, L. Svoradová, T. Kuricová a A. Palenčárová.

Na programu dramatických tvořivých dílen se podílely JAMU z Brna a Holandska Effatha. I ty letošní byly pečlivě připraveny pro široké spektrum slyšících i neslyšících účastníků. JAMU například připravila knižní představení, zde bych uvedla knižní představení *O Smolíčkovi*, kterému předcházela workshop pro usnadnění tohoto představení. Samozřejmě se konaly i jiné workshopy, například *Veselá komunikace*, *Rytmus*, *Kdo je tady vedoucí*, *Živé obrazy*, *Film*, *Barevná nálada*, *Rychlý portrét* a další. Důležitou součástí tvořivých dílen byl workshop pro dospělé s názvem "*Rytmus - barva - obraz*". Tento workshop probíhal dva dny a zúčastnili se ho slyšící i Neslyšící, studenti, učitelé, vychovatelé. Je důležité připomenout, že rytmus jako téma byl také součástí semináře. Tento dvoudenní workshop vedli tři studenti JAMU, M. Antonová, R. Milič a M. Kosiecová. Cílem tohoto workshopu bylo rozšíření představ a informací o rytmu, získání praxe v práci s vizuálními podněty rytmu a vypilování schopnosti tyto podněty umělecky zpracovávat. Dalším důležitým úkolem byl vývoj tvořivosti

a asociativity. Účastníci se také seznámili s obrazy neslyšícího malíře Antonína Kovaříka. Později byl lektory workshopu vybrán jeden z obrazů tohoto malíře, se kterým pak na závěr následovala tvůrčí práce, jako syntéza získaných zkušeností z celého workshopu. Účastníci vyjadřovali své pocity z obrazu prostřednictvím nástrojů, tance, znakování, básně. Holandská Effatha se zaměřila především na workshop pro děti a mládež, zde bych uvedla workshop *"Divadlo improvizace Neslyšících"*, zaměřený na divadelní znakování, improvizace na základě fotografie, práce s multimédií, polaroidové fotografie a videonahrávky.

Za zmínku stojí i dvoudenní workshop s názvem *"Mezinárodní tlumočení"*, který byl určen přímo Neslyšícím a slovenským tlumočnickům posunkové řeči. Garanty tohoto workshopu byli: A. Šmehilová ml. (SR), G. Wagenaar (Holandsko) a Doc. Paedr. D. Taricsová, PhD. Dalším workshopem byl workshop s názvem *"Zkušenosti pedagogů s integrovaným vzděláváním sluchově postižených dětí v běžné základní škole"*. Konal se na ZŠ Sv. Marka v Nitře poté, co se jeho účastníci seznámili se způsobem vyučování angličtiny a fyziky na této škole.

Na odborných seminářích vystoupili:

Prof. PhDr. E. Mistrík, CSc. z UK v Bratislavě s příspěvkem, který se věnoval vymezení zvláštnosti kultury Neslyšících. Kladl si otázku, zdá se jedná o zvláštní subkulturu, která nese soubor znaků subkultur nebo jen o sociálně-psychologické zvláštnosti společenstva Neslyšících. K problému přistupoval z hlediska kulturní antropologie a teorie kultury. Zohlednil také kulturně-historické hledisko.

Simon Houriez a Emmanuel Cancia z Francie, mluvili o tvorbě DVD-knih v znakovém jazyce. Vyvinuli dvě kolekce DVD-knih v znakovém jazyce pro neslyšící osoby: videa v znakovém jazyce s titulky, mluvenou francouzštinou a vizuálními pomůckami (obrázky a videa). Prezentovali řetězení produkce těchto DVD-knih. G. Wagenaar z Holandska hovořil o znakovém jazyce a hudbě, jazyku a umění. Znakový jazyk jako umělecká forma se začal využívat teprve nedávno. Různé přístupy k danému tématu byly prezentovány a ilustrovány prostřednictvím videonahrávek. První - podpořený

textem, druhý - hudbou motivované převyprávění příběhů, třetí - znakový jazyk inspirovaný hudbou.

I. A. Degraal a D. Bower z Anglie hovořili o umělecké spolupráci Sign Dance Collective (SDC) v rámci sluchového postižení - hlavní proudy v umění. Tento příspěvek byl doplněn konkrétními ukázkami znakového tance, který byl vytvořen ve spolupráci s BBC. SDC byl založen v roce 2001 a oslovuje slyšící i neslyšící publikum, pracuje mimo jiné i s fyzicky handicapovanými. Spolupracuje se skladateli a hudebníky. Pro SDC je centrem umělecké kreace znakový tanec. Velký důraz je kladen především na kolektivní spolupráci.

Prof. Zoja Mikotová z JAMU Brno, vystoupila s příspěvkem *"Specifika práce se znakovým jazykem na jevišti a jeho začlenění do kontextu dramatického tvaru"*.

Cituji: "Divadlo je odrazem doby, vždy se v něm zrcadlí problémy, které aktuálně hýbou společností". Svou senzitivností je dokáže i předjímat. Proto je důležité CO a JAKÝM ZPŮSOBEM nám divadlo sděluje a zda my, diváci, jsme schopni obsahy dešifrovat a porozumět jim. Divadla Neslyšících jsou v současné době většinou společností oceňována a respektována a je pouze na nich, zda svou tvorbu zaměří jen na neslyšící diváky či chtějí komunikovat s celou společností. S tím samozřejmě souvisí CO a JAK. CO = Námět. Je to problém dramaturgie. Je-li námětem mýtus, je nám všem společný. Je-li námětem životní příběh, konkrétní činy nás poučí a dávají naději na překonání našich osobních potíží. V divadle je samozřejmě důležité ono JAK? Do jeho kategorie patří znakový jazyk, protože je vizuální záležitostí. Vizuální složku inscenace tvoří mnoho dalších komponentů. Na jaké scéně, v jakém prostředí se hraje? Jaké jsou kulisy, světla, kostýmy, rekvizity či loutky? Jak jsou řešeny situace, v jakém rytmu, v jaké prostorové kompozici, jak je využitý celkový pohyb, tanec, pantomima či akrobacie? To vše je záležitostí režie. REŽIE má zodpovědnost za to, v jakém kontextu je nám znakový jazyk na jevišti zprostředkován. Zda má opravdu umělecké parametry či zda má vůbec informační hodnotu. Naši absolventi přispívají k rozvoji kultury Neslyšících. Jejich tvorba je respektována odbornou divadelní kritikou, hlavně je-li při vysoké umělecké kvalitě zachována specifická, tu utváří především JEVIŠTNÍ ZNAKOVÝ JAZYK.

Ten klade důraz na využití tempo-rytmu, pauz a rozvinutí pohybového vizuálního rozměru znakového jazyka. Pro ty, kteří mu rozumí, přináší informace. A ti, kteří mu nerozumí, mohou být obohaceni o zajímavý estetický zážitek. MgA. Marika Antonová z Lotyšska, studentka JAMU v Brně hovořila o rytmu, jako prostředku jevištního projevu neslyšícího herce. Řekla, že Neslyšící mají stejné dispozice k vnímání a práci s rytmem jako slyšící, jen je zapotřebí tyto vlohly rozvíjet pod tvořivě-pedagogickým vedením, dostatečně přizpůsobit specifickým potřebám a schopnostem Neslyšících, hlavně jejich výborné vizuální a hmatové vnímavosti. Schopnost tvořivě pracovat s rytmem souvisí se smyslem pro abstrakci. A právě porozumění abstrakce a její tvoření (univerzální problém Neslyšících) považuje za hlavní překážku pro tvořivou práci s rytmem u Neslyšících - ne poruchu sluchu. Předpokládá, že cílevědomý vývoj smyslu pro abstrakci může být podnětem i pro rozvoj tvořivosti v práci s rytmem. Úspěch v práci s rytmem u Neslyšících je otázka trpělivosti, vnímavého vedení a správně vybraných metod. Při práci s rytmem začíná od uvědomění a pozorování tělesného rytmu (dech, tep, chůze) a pokračuje s pozorováním a napodobováním přírodních rytmů - jeho čtyř základních principů: střídání kontrastů, vlnění, kruh, spirála. V práci s jevištním znakováním se smysl pro abstrakci projeví například jako schopnost distancovat se běžně vnímaného významu textu, experimentovat s tempem, rytmem, rozsahem, polohou, náladou a výrazem znaků a tím vytvořit jiný text s novým sdělením. *"Umělecké tlumočení"* byl název příspěvku semináře od Nadi Dingové a Kateřiny Červinkové - Houškové z UK v Praze. Cituji: "Dne 21.5.1998 byl prezidentem Václavem Havlem podepsán zákon o znakové řeči. Od té doby se výrazným způsobem změnil i status Neslyšících jako kulturní a jazykové menšiny a s ním i status českého znakového jazyka jako plnohodnotného dorozumívacího prostředku českých Neslyšících". Znakový jazyk bývá uplatňován ve všech oblastech, a protože Neslyšící projevují také zájem o zapojení do kulturního a společenského života, je zapotřebí umělecké tlumočení, protože bez něho by byla například divadelní představení pro Neslyšící absolutně nedostupná. Díky němu mohou mít hodnotný kulturní zážitek i Neslyšící. Umělecké tlumočení zahrnuje především tlumočení divadla a hudby.

Postup tlumočení divadla:

1. Příprava překladu - zde musí tlumočnick dokonale znát scénář a divadelní představení samotné.
2. Rozbor představení - vyhodnocení vizuální stránky představení (tlumočnick například sleduje hru bez zvuku).
3. Převyprávění scénáře - jak tlumočnick rozumí textu, text je převyprávěn tlumočnickovými vlastními slovy (technika parafrázování, která může dobře fungovat i v týmové práci).
4. Podrobný rozbor scénáře - zde bývají problémem obtížná místa v překladu - vtipy, slovní hříčky, jména a zvuky (pokud se slyšící publikum směje, mělo by se ve stejný okamžik smát i neslyšící publikum)
5. Hrubý překlad - bývá kontrolován například videokamerou, pak začíná s týmem spolupracovat neslyšící konzultant a supervizor tlumočnicků.
6. Práce na překladu při zkouškách s herci - například v překladu zohlednit gesta herců.
7. Zafixování finálního překladu - tlumočnicki by si měli zkusit odznakovat celou hru bez korekce chyb a bez mluveného slova herců. Při divadelním představení je nejlepší, když každý z herců má svého tlumočnicka, který má stejný kostým a herce vlastně kopíruje. Tento princip má neslyšícímu divákovi zajistit naprostý informační komfort. Důležitý je oční kontakt. Velký důraz je třeba věnovat předávání slova mezi tlumočnickem a loutkou.

Tlumočení hudby: Cílem tohoto typu uměleckého tlumočení je přinést Neslyšícím obdobný zážitek z hudby, jako má slyšící, přeměnit hudbu v obraz. Hudební tlumočení je tlumočení zpěvu a hudby. V lednu 2002 proběhl v ČR první koncert populární hudby, tlumočený do znakového jazyka, v prosinci 2002 proběhl první tlumočený koncert vážné hudby. Tlumočnick se pokouší připravit neslyšícímu divákovi plastický obraz skladby v její čelistvosti. Důležitý je zde rytmus, tempo skladby, její dynamika a gradace, melodie a obsah skladby.

5. festival byl slavnostně otevřen divadelním představením JAMU Brno "*Bajky a sny*", které bylo nastudováno pod vedením Prof. Mgr. Zoji Mikotové. Tato inscenace

je hudebně-výtvarně-gestickou laboratoří přeměn a kontrastů v čase a prostoru. Základní linii tvoří biblický text o koloběhu a protikladech života z knihy Kazatel, kde čas dává prostor nejen "hledání a nalezení, lásky a nenávisti, boji a klidu", ale i fantazii a snění, přičemž je použita jistá přehnaná forma. Propojení do světa bajek nabízí dojemná i humorná podobenství v chování lidí a zvířat.

V soutěžní dramatické tvorbě dospělých se představili herci ze Slovinska, Holandska, Slovenska, České republiky, Francie, Itálie a Ukrajiny.

1. cenu získal Cinésourds (Francie) za "Rob Roy show"- komedie o životě Roba Roye od neznámého k slávě.
2. cenu získalo Senza Parole (Itálie) za "Harlekýnův hlad" - o výstředním a bláznivém harlekýnovi.
3. cenu získal Branislav Matula (Slovensko) za "Napodobování osobností"

Další představení:

Ona - On (Slovinsko) "Putování světem" - o různých způsobech cestování kolem světa beze slov. Představení získalo Čestné uznání za výchovné působení.

HaCorNel (Holandsko) "Přesně jako ty!"

Dalibor Gajdoš (Slovensko) "Trimúrti"

Neslyším (ČR) "Kytice"

Vice&Versa Company (Francie) "Čokoládové čarodějnice"

CinéSourds (Francie) "Kovbojové proti červeným tvářím" - ikonografie westernového příběhu. Představení získalo čestné uznání za filmovou složku inscenace.

Sign Dance Collective (Velká Británie) "Avšak nádherný" - portrét saxofonisty Arta Peppera, který tvořil brilantní hudbu, přestože byl závislý na drogách a alkoholu. Herec a režisér David Bower získal čestné uznání.

CinéSourds (Francie) "Nejlepší přítel" Herečka Isabelle Voizeux získala čestné uznání.

V soutěžní dramatické tvorbě dětí a mládeže se představily děti a mládež ze Slovenska, Rumunska, Holandska, Maďarska, České republiky a Polska.

1. cenu získala ZŠI Drotárska (SR) za představení "B" - představení je o svědomí nás všech a o pocitech krátkého života sluchově postižené Blaženky.

2. cenu získala ZŠI pro SP Hrdličkova (SR) za představení "Divočina" - je to dobrodružný příběh s hudbou, který neslyšící děti ve starším školním věku samy improvizovaly.

3. cenu získala ZŠI Kremnica (SR) za představení "Vodopád" - příběh na motivy čínské pohádky o starém rybáři a živé vodě.

Další představení:

ZŠI pro SP Hrdličkova (SR) "Tři medvědi", Nowords (Rumunsko) "V parku" - všechny děti byly za toto představení oceněny Čestným uznáním, DIKO (SR) "O kýchající pušce", ZŠ pro SP Brno (ČR) "Veselé kroužkovky", Vysnívané hvězdy (Holandsko) "Flix"; Duráczky József Ped. Fejlesztő és Moodszertani Központ (Maďarsko) "Kouzelníci pohybu" a "Ping-pong", ZŠ pro SP Hradec Králové (ČR) "Autobusová zastávka", JOKE (Polsko) "Drak z Wawelu".

B

Čokoládové čarodejnice

Cowboys vs peaux rouges

Mínus sedem

Ceny za výtvarnou tvorbu získali:

Barbora Paulovičová - hlavní cena

Nicolas Rohr - cena za autorskou kolekci

Martina Cibulíková - cena za design – dizajn

Čestné uznání za výtvarnou tvorbu získali:

Linda Svoradová za malbu

Terézia Kuricová za textilní tvorbu

Anna Palenčárová za grafiku

Při příležitosti 5. výročí založení Mezinárodního festivalu kultury Neslyšících sv. Fr. Saleského získali Cenu za spolupráci a významnou pomoc při integraci Neslyšících v oblasti veřejného života tyto osoby: In memoriam Adéla Gáborová, Mgr. Iris Domancová, Mgr. Jozef Urblík, doc. Darina Taricsová, Prof. Zoja Mikotová, PhDr. Veronika Broulíková PhD., PhDr. Oleg Dlouhý, PhDr. Anna Šmehilová ml., Štefan Majerčák, Ludovít Bebjak. Tyto osoby byly vlastně spoluzakladatelé tohoto festivalu, byly ochotné darovat svůj volný čas, aby pomohly zviditelnit kulturu Neslyšících na Slovensku i v Evropě. Vynaložili velké úsilí, aby komunita Neslyšících dostala důstojné místo ve společnosti slyšících.

2 Praktická část

2.1 Moje spolupráce na organizaci festivalu, který se neuskutečnil

Díky mé účasti a spolupráci na 2., 3., 4. a 5. Mezinárodním festivalu kultury Neslyšících sv. Františka Saleského v Nitře jsem poznala spoustu nových a zajímavých lidí a také jsme se sblížily s prezidentkou festivalu, Annou Šmehilovou, hlavně díky představení Míminus sedm, kde paní Šmehilová také hrála. Jednoho dne jsem od ní dostala nabídku, zda bych se nechtěla podílet na organizaci 6. Mezinárodního festivalu kultury sv. Františka Saleského v Nitře. Přemýšlela jsem, diskutovala o této nabídce s tatínkem

a s mamkou, protože mě zajímal i jejich názor. Bylo pro mě těžké opustit můj domov v Karviné. Proč těžké? Od malička jsem neustále mimo domov. Od tří let až po ukončení střední školy jsem byla v internátu ve Valašském Meziříčí. Doma jsem byla jen o víkendu a tenkrát bych si tolik přála, aby to mohlo být každý den. Po maturitní zkoušce jsem pak začala studovat na JAMU v Brně a opět jsem byla mimo domov. Jako téměř každý jiný student jsem bydlela na koleji. Po ukončení studia jsem mohla být konečně doma a také jsem si to vychutnávala. A teď přišla zrovna nabídka paní Šmehilové. Cesta vlakem do Nitra trvá od 6 - 8 hodin, takže to znamenalo, že nemohu být ani každý víkend doma, protože bych víkendy jen procestovala. Nakonec jsem se ale rozhodla, že tuto nabídku přijmu, protože mi vlastně byla nabídnuta možnost uplatnit všechny mé, do té doby získané zkušenosti a znalosti. Říká se také, že bez práce nejsou koláče. V roce 2010 v lednu jsem tedy nastoupila do práce. Začala jsem se soustředit na festival. Napadlo mě, že by bylo možné festival něčím obohatit a tím „něčím“ byl taneční workshop. Většina festivalů v různých zemích má také své logo. A co Nitra? Mezinárodní festival funguje už pěkně dlouho a také on by si zasloužil to své. S mou myšlenkou nového loga jsem nejdříve seznámila moje nové neslyšící kolegy a pak také moje vedoucí, Annu Šmehilovou a Annu Šmehilovou ml. Všem se líbila. A jak vůbec vypadá?

Slyšící lidé chodí po dlouhé chodbě, na které je moc dveří. Na jedny z nich zaklepu, někdo jim dveře otevře a oni pak mají možnost nahlédnout do různých částí světa. Například nahlédnou nejdříve do skandinávských zemí, kde vidí kulturu těchto zemí, vidí, jací lidé v nich žijí, co je obklopuje, jak spolu komunikují. Pak se vrátí zpět na chodbu a zaklepu na další dveře. I ty se otevrou a slyšící mají možnost nahlédnout do afrických zemí. Vidí opět kulturu těchto zemí s jejich šamany, vidí co lidi, kteří tam žijí, obklopuje a jak spolu komunikují. Poté se opět vrátí na chodbu a zvědavě zaklepu na další dveře. Ty jim ale nikdo neotevře. Začnou tedy na ně bušit, ale ani to nepomáhá. Dveře a tajemství za nimi zůstává pořád ukryté. Zkouší tedy objevit tajemství těchto dveří přes klíčovou díрку a uvidí, že i za těmito dveřmi je také nějaká část světa a lidé, kteří divně pohybují rukama. Pak si všimnou, že u těchto dveří je také zvonek. Zazvoní tedy a čekají, ale místo toho, aby slyšeli zvonění, začne blikat pouze světlo. Konečně

se dveře otvírají a za nimi je ukrytý svět Neslyšících. To je tedy ten důvod, proč dveře nikdo neotevřel. Neslyšící žijí ve světě ticha, reagovali tedy až na světelný signál. Slyšící také postupně začínají chápat, že ten pro ně podivný pohyb rukma je vlastně komunikace Neslyšících a i ti jim umožňují nahlédnout do své kultury, do svého života a vůbec pohled na všechno, co je obklopuje.

Logo

Toto je průvodce myšlenky, na jejímž konci vzniklo nové logo. První dva měsíce jsem pracovala, jak se patří, vždyť se připravoval festival. Ale jeho příprava a vůbec možnost uskutečnění je možná jen tehdy, jestliže je schválen projekt festivalu. Protože pouze úspěšný projekt zaručuje finanční prostředky sponzorů, bez nichž se tento projekt nemůže konat. První projekt ale bohužel nebyl schválený. Musel se tedy vypracovat další a pak následovalo opět čekání na jeho schválení. Moje práce jako organizátorky se zastavila, protože bylo zbytečné pracovat na něčem, o čem se nevědělo, zda se to vůbec uskuteční. Proto jsem po dohodě s vedoucí, Annou Šmehilovou ml., začala pracovat jako lektorka dramatické výchovy pro integrované děti, individuální výuka kombinovaně postižených dětí, vyučovala Slovenský posunkový jazyk. Během této mé práce přišla zpráva, že ani další projekt festivalu nebyl úspěšný. V té době jsem pracovala v Nitře už jeden a půl roku. Mojí hlavní prioritou a důvodem, proč jsem na Slovenku, bylo organizování festivalu. Rozhodla jsem se tedy, že se vrátím zpět do svého domova, protože tam mám své kořeny a zázemí. Nitra bez organizování festivalu neměla pro mě budoucnost, i když práce s postiženými dětmi a výuka posunkového jazyka mě bavily. Ale tuto práci jsem mohla vykonávat i v blízkosti svého domova. Nikdy nezapomenu na větu paní Anny Šmehilové : „*Nikdy se tě nevzdáme*“,

kteřou mi řekla při našem rozloučení, které bylo pro nás všechny těžké, hlavně ale pro děti, se kterými jsem tak dlouho pracovala. Vrátila jsem se pak zpět domů a již při návratu jsem přemýšlela o tom, jak a kde bude pokračovat moje pracovní kariéra.

2.2 Moje spolupráce na festivalu, který se uskutečnil

Po devíti měsících jsem dostala od EFFETY email, že už má nějaké peníze na festival, a že bych mohla opět začít pracovat na organizaci festivalu, který se měl tentokrát opravdu konat. Opět jsem o tomto návrhu diskutovala s rodiči a s mým přítelem. A protože jsem v té době neměla žádné trvalé zaměstnání, rozhodla jsem se, že půl roku bez domova vydržím a nabídku přijala. Můj pracovní poměr trval od 21. května do 14. prosince 2012. Měla jsem funkci Art manažera a také jsem osobně připravovala vystoupení se svými svěřenci, integrovanými v základní škole.

Nyní bych se ráda zmínila o tomto vystoupení, a co mu předcházelo. V EFFETĚ jsem vedla kroužek dramatické výchovy, jehož členy byla čtyři děvčata. Věděla jsem, že jsou velmi šikovná a talentovaná, proto jsem si vybrala jako téma workshopu a později pak divadelního představení nelehké téma, mexickou malířku Fridu Kahlo. První reakce dětí byla: “ To je těžké, proč zrovna Frida Kahlo, divné obrazy.“ Pak jsem ale pro ně připravila workshop. Na tom jsem děvčatům nejdříve vyprávěla o životě Fridy Kahlo, pak jsem jim ukázala její fotky, fotky její rodiny a později pak postupně i některé její obrazy. K obrazům jsem jim i vysvětlila, proč je namalovala zrovna takto, že třeba byla nemocná nebo smutná, proč milovala pestré barvy – byla velmi emotivní a proč malovala hlavně autoportréty a že vlastně tím malovala i svůj životopis, tak jako jiní svůj životopis píší, ona ho vlastně malovala. Pak si každá z děvčat vybrala jeden obraz, který ji zaujal a jejím úkolem pak bylo vytvořit tzv. storytelling. Měla se vžít do role Fridy Kahlo a pokusit se vyjádřit na základě pozorování to, co malířka v této chvíli prožívala. Při tomto storytellingu jsem je pozorovala a v hlavě se mi začal odvíjet scénář divadelního vystoupení, představovala jsem si, jaké bude osvětlení, kostýmy. Původně jsem si myslela, že malířku bude hrát jen jedna z nich, ale děvčata byla tak šikovná, že ji

nakonec hrály všechny čtyři. Na začátku nebyly z mého nápadu moc nadšené, ale pak hrály s velkou chutí a snažily se dokonce přijít s vlastními nápady, jak vystoupení ještě lépe a precizněji realizovat. Na konci se pak zrodilo divadelní představení *Frida Kahlo*, které bylo po roce na festivalu oceněno za nejlepší představení v kategorii Základní škola – starší žáci.

Dalším z mých úkolů byla např. komunikace s neslyšícími umělci na národní i mezinárodní úrovni. Kontaktování umělců nebylo pro mne složité, protože i já pracuji hodně v divadle a během této doby jsem měla možnost se osobně seznámit s mnoha vynikajícími uměleckými osobnostmi, kterých si zároveň i velice vážím. Mnozí z nich se stali mými kamarády či známými. Při zajišťování umělců z Itálie se mi díky rozhovoru s vedoucím webové stránky pro italské Neslyšící a jeho propagaci našeho festivalu podařilo získat dvě skupiny italských umělců. A s tímto je spojen můj negativní zážitek z festivalu. Umělcům, kteří se festivalu zúčastní, je na základě předložených cestovních lístků proplaceno cestovné. Dotyčný umělec ale řekl, že se festivalu zúčastní jedině tehdy, když mu peníze na cestovné budou uhrazeny předem. I když je to proti pravidlům, byly mu peníze uhrazeny, ale umělec na festival nepřišel. Černé ovce se tedy najdou všude. Dalším úkolem bylo zasílání informací pedagogům škol pro děti s vadami sluchu, aby i jejich školy měly možnost se představit s uměleckou tvorbou Neslyšících dětí. Nehezským zážitkem na tomto poli byla stávka pedagogů, která probíhala těsně před festivalem. V této době byl už samozřejmě sestaven program a my, organizátoři, jsme nevěděli, zda se všechny přihlášené školy zúčastní. A jedna opravdu nepřišla.

Bylo rovněž nutné zajistit mediální propagaci, aby se tato událost dostala ke slyšícím i Neslyšícím. Takže jsem natáčela reklamní spot. Autorkou textu tohoto spotu byla PhDr. Anna Šmehilová PhD., zástupkyně ředitelky festivalu a koordinátorka tlumočnicků. Zde uvádím jeho text.

Ticho je náš svet, ktorý vnímáme očami, naše slová sú posunky.

Dotknite sa aj Vy kultúry nepočujúcich, nazrite do sveta, kde slova nie sú potrebné.

Umenie to povie za vás.

Pohybové a umělecké vyjádření textu bylo hlavně mým úkolem, protože se jako Neslyšící umím vžít do vnímání a cítění Neslyšících a optimálně pro ně zprostředkovat myšlenku pohybem. Vytvářely se billboardy, připravovaly se workshopy. Byla také vytvořena webová stránka, která přinášela velmi důležité informace o festivalu. Bylo nutné rovněž zajistit dobrovolné pracovníky, kteří rovněž při organizaci pomáhali a bez nichž bychom se neobešli. Novinkou tohoto festivalu bylo to, že se ho poprvé zúčastnili neslyšící dobrovolníci z ciziny, kteří velkou měrou přispěli k úspěšnému průběhu festivalu. Díky finanční podpoře sponzorů bylo mimo jiné možno financovat jednodenní ubytování v hotelu pro stopadesát Neslyšících, ať už to byli návštěvníci či účastníci festivalu. Zájem ze strany Neslyšících byl samozřejmě daleko větší. Novinkou festivalu bylo i to, že informační centrum pro účinkující i pro návštěvníky bylo zřízeno přímo v divadle, což nám, organizátorům, ale také ostatním velmi usnadnilo práci.

S paní Annou Šmehilovou ml. jsme vybíraly členy poroty pro soutěžní přehlídku dětské divadelní tvorby. Chtěla jsem, aby v porotě bylo více Neslyšících, protože vystupovaly pouze děti se sluchovým postižením a Neslyšící porotci samozřejmě lépe rozumí znakovému projevu. A protože jsem sama Neslyšící, myslím si, že se taková osoba dokáže daleko lépe vcítit do projevu jiného Neslyšícího a tím i více porozumí obsahu projevu. Toto se podařilo, v porotě byli tři Neslyšící a jedna slyšící osoba. Bylo nutno také vybrat ta nejlepší divadelní představení pro soutěžní přehlídku dramatické tvorby dospělých. Bylo nám zasláno mnoho nabídek, ale nebylo možné dát prostor všem, kteří se se svou tvorbou chtěli představit. Mým dalším úkolem bylo zajištění vedoucího fotografického workshopu. Tohoto úkolu se později výborně ujala MgA. Daniela Pořízková, bývalá absolventka JAMU v Brně. Fotografie byla totiž téma její diplomové práce.

6. Mezinárodní festival kultury neslyšících svatého Františka. Saleského v Nitře

26. 11. 2012 - 2. 12. 2012

Konal se pod záštitou jeho eminence Viliama Judáka, sídelního biskupa v Nitře

Marka Madarice - ministra kultury SR

Milana Belice - předsedy Nitranského samosprávného kraje

Jozefa Dvonce - Primátora města Nitry

Festival finančně podpořili: Úřad vlády Slovenské republiky

Ministerstvo kultury Slovenské republiky

Město Nitra a další partneři

Hlavní organizátor: EFFETA

Ředitelka festivalu: Anna Šmehilová

Zástupce ředitelky festivalu: Anna Šmehilová ml.

Koordinátoři workshopů:

Workshop Drama - Prof. Zoja Mikotová (ČR), doc. PhDr. Veronika Broulíková

Workshop Foto: MgA. Daniela Hyklová (ČR)

Workshop Arte: Stanislav Lubina (SR)

Workshop Story: MgA. Michal Hefty (SR)

Přítomen byl poslanec Parlamentu EU Adam Kósa

Cílem festivalu bylo úspěšně pokračovat v tradici, která se zrodila v roce 2000, kdy se konal první ročník tohoto festivalu. Dále pak prezentace kultury Neslyšících.

I v tomto roce otevřelo město Nitra své brány pro všechny ty, kteří se chtěli prezentovat, aby ukázali svými výtvarnými díly, divadelními představeními, účastí na seminářích a workshopech, že jim kultura Neslyšících není lhostejná, ale také to, že se vyvíjí a je schopná přinášet pořád něco nového a pozitivního.

Novinkou tohoto festivalu bylo mezinárodní malířské sympozium, jehož garantem byl slovenský malíř Stanislav Lubina. Zúčastnili se ho čtyři malíři. Jeden ze Slovenska, který byl zároveň zodpovědný za průběh celého sympozia, dále pak jeden český malíř

a dva malíři z Polska. Toto sympozium probíhalo po celý týden konání festivalu ve Františském kostele. Malíři dostali téma, které měli zobrazit na svých obrazech – minimálně na jednom. Tímto tématem bylo logo 6. festivalu. Všichni malíři ztvárnili toto téma podle svého osobitého stylu. Zároveň malovali krajiny, především město Nitra samotně. Všechny obrazy, které malíři namalovali, se pak v průběhu festivalu vystavovaly na výstavě profesionálů společně s díly, obrazy, které malíři s sebou přivezli ze svých domovů.

Součástí 6. festivalu byla také konference a diskuse s politiky. Realizována byla 30. 11. 2012. Hlavní téma této konference bylo: Přístup ke komunikaci a k informacím osob se sluchovým postižením na Slovensku a v Evropské unii. Této konferenci se zúčastnilo kolem šedesáti osob. Hlavními přednášejícími byli Adam Kósa, jedinný neslyšící europoslanec z Maďarska, Marinella Salami, presidentka EFSLI (European forum sign language interpreters - Evropské fórum tlumočnicků znakového jazyka), která je také tlumočnicí znakového jazyka. Konference se zúčastnila i Anna Šmehilová ml. Dále se zúčastnili politici Jana Žitňanská, poslankyně NRSR, Juraj Droba, Gergely Tapolczai, László A. Nagy.

Celá konference byla tlumočena do:

- mluveného slovenského jazyka
- mluveného anglického jazyka - Anna Havranová
- slovenského znakového jazyka - Róbert Šarina, Ľubica Šarinová
- mezinárodních znakových systémů - Gerdinand Wagenaar, Loreto Galán de Oliva

Téma diskuse bylo: Situace tlumočení znakového jazyka ve státech EU. V rámci diskuse vystoupili: Roman Vojtěchovský, Gergely Topolczai, Radka Faltínová a Kateřina Rešková.

Tvořivé dílny, které se konaly v rámci 6. festivalu, s sebou přinesly jednu novinku, kterou byl STORYTELLIG. Než se o programu tvořivých dílen zmíním, ráda bych se o storytellingu zmínila.

Jedná se výchovný proces používaný v moderní pedagogice. Je to vlastně metoda vyprávění jako takového nebo metoda vyprávění příběhu, u Neslyšících vyprávění ve znakovém jazyce. Tyto příběhy jsou vymyšleny samotnými Neslyšícími, kteří při jejich tvorbě nevychází z žádné psané předlohy českého jazyka, ale z vizuální hry s jazykem znakovým. Bývají také nazývány "příběhy z rukávu". Jedná se o interaktivní formu sdělení příběhu mezi vypravěčem a divákem. Jde o uměleckou formu, která staví na jazykovém umění, zde na umění znakového jazyka, pohybu a gesta k zobrazení prvků, obrazů a představ vycházejících z konkrétního příběhu určitému publiku. Rozhodujícími prvky storytellingu jsou děj a postavy, stejně tak jako poselství příběhu. Storytelling patří mezi improvizální druhy umění. Vypravěč líčí zážitky, zatímco publikum si obsah jeho sdělení představuje, každý individuálně ve své fantazii. Díky tomu každý jedinec v publiku vyprávěný příběh sám pro sebe "spoluvytváří". Vypravěč se přizpůsobuje svým posluchačům a atmosféře daného momentu, ve kterém vypráví.

Storytelling:

- podněcuje chuť k práci s literaturou a zájem o čtení
- pomáhá lépe chápat život, stanovit si hodnotné záměry a cíle
- nabízí cenné informace a poznání
- zvyšuje schopnost komunikovat i jinými způsoby
- podněcuje představivost
- zapojuje do myšlenkových a emocionálních procesů
- podporuje schopnost předvídání, analýzy a syntézy

Tvořivé dílny probíhaly od pondělí do středy, tedy tři dny.

Pondělí - Autorská fotografická tvorba, workshop FOTO pro děti, vedla Daniela Hyklová (ČR).

Úterý - Láska a radost v každodenním životě, workshop ARTE pro děti, vedl Stanislav Lubina (SR).

Úterý - Psychomotorické hry, základy žonglování, workshop DRAMA pro děti, vedli Martin Zrnečko a Adéla Kratochvílová (ČR).

Úterý - Autorská fotografická tvorba, workshop FOTO pro dospělé, vedla Daniela

Hyklová (ČR).

Středa - Láska a radost v každodenním životě, workshop ARTE pro děti, vedl Stanislav Lubina (SR).

Středa - Život Neslyšících, workshop STORY pro dospělé, vedli Michal Hefty (SR) a Daniela Hyklová (ČR).

Středa - Abeceda, workshop DRAMA pro děti, vedly studentky JAMU (ČR).

Zde bych ráda uvedla, že také fotografické tvořivé dílny byly kromě storytellingu novinkou tohoto festivalu.

Slavnostního otevření festivalu se ujala JAMU z Brna, která pod vedením režisérky Zoji Mikotové uvedla bilingvní představení *"Zlatý kolovrat"*. Na jevišti se představili slyšící a neslyšící herci a rovněž tlumočnick s poetickým překladem do znakového jazyka. Tato inscenace je inspirována baladou ze sbírky "Kytice" Karla Jaromíra Erbena. Zajímavá byla rovněž výprava japonské výtvarnice Yumi Mráz Hayashi.

Ve čtvrtek byla rovněž otevřena výstava výtvarných prací dětí a profesionálů. Kurátorkou této výstavy byla Marta Hučková.

V pátek začala přehlídka dětských soutěžních divadelních představení:

„Tri priasatka“, Veselé hrdličky (SR),

"Čarovný kufr", Divadlo Kocelova (SR) - příběh dvou klaunů a jejich cestě ve světě fantazie a dobrodružství,

"Ztracená labut", Farbičky (SR), krátký příběh o princezně v labuti, která hledá své královské rodiče, pohádka o boji, překonávání, odvaze, přátelství,

"Smutný strašák", Kremko (SR), kdo rozveselí smutného strašáka, možná paleta z pěti barviček,

"Štyri sestry", Divadlo Kocelova (SR), čtyři sestry vyrazily na dovolenou za štěstím - výchova ke společenskému chování,

"Frida Kahlo", Effik (SR), představení o životě slavné malířky,

"Metamorfózy", Uško (SR), improvizace o životních přeměnách všech tvorů na naší

planetě,

"Perinbaba", Veselé hrdličky (SR), pohádka o dvou dívkách, píli a lenivosti,

"Otvorím Ťa dokorán", Divadlo Kocelova (SR), zpěv v znakovém jazyce

„Túlavé dievčatá“, Effiik (SR), o dvou neslyšících děvčatech a jejich návštěvě zoologické zahrady,

"The wall", Actor duet of culture centre Ritausmas (LV), dva neslyšící chlapci hrají zábavné situace a krátké příběhy.

Nesoutěžní divadelní představení:

"Our dream journey", Polská umělecká skupina, příběh o objevování světa a jeho kontrastu s naším vlastním domovem,

"Life", Ritausma, Centre od deaf culture (LV),

"Abeceda", Sola in ustavne (Slovinsko), divadelní představení pro děti,

"La sorella individualiosa", Università culturale teatrale (Itálie), příběh o umírající slečně Lucy a jejíich dvou dcerách,

"Damask", Souldance (SR), příběh o muži, kterého inspiruje pohyb koně

Další nesoutěžní představení, která probíhala v sobotu:

"Chaos in the theater", Ergo sum sing theatre (Maďarsko), příběh o provinčním divadle a jeho vedoucím

"Storytelling" Ruta Mingalatie (LV), poezie v znakovém jazyce o životě Neslyšících

"Svět ticha v ohrožení", Veronika Vojtěchovská (SR), poezie ve slovenském znakovém jazyce představuje pocit obavy u budoucnosti ve světě ticha

"My jsme svět", Dalibor Gajdoš (SR), vystoupení věnované v rámci Dne boje proti AIDS lidem postiženým touto nemocí

Frida Kahlo

Tri priasatka

La sorella individiosa

Dodzi Dougban

The Wall

Představení dětské divadelní soutěžní tvorby byla zaražena do tří kategorií:

1. Kategorie – základní školy mladší žáci
2. Kategorie – základní školy starší žáci
3. Kategorie – střední školy

Porotci této soutěžní přehlídky byli: Peter Vrťo (SR), Damjan Šebjan (Slovinsko), Dalibor Gajdoš (SR), Marika Anotonová (Lotyšsko) - jediná slyšící porotkyně

Ceny festivalu získali:

1. Kategorie – Základní školy mladší žáci

Diplom za herecký projev v dětské tvorbě divadelní skupině **EFFÍK z Nitry** (EFFETA) za představení „Túlavé dievčatá“.

Diplom za scénografiu a diplom za nejlepší představení v 1. kategorii -

Základní školy mladší žáci divadelní skupině **VESELÉ HRDLIČKY z Bratislavy** (ZŠ Hrdličková) za představení „Tri priasiatka“

2. Kategorie – Základní školy starší žáci

Diplom za scénické vyjádření divadelní skupině **Farbičky z Bratislavy** (ZŠ Drotárska) za představení „Stratená labuť“

Diplom za abstraktní spracování divadelní skupině **UŠKO z Bratislavy** (ZŠ Drotárska) za představení „Metamorfózy“

Diplom za scénografie divadelní skupině **Veselé Hrdličky z Bratislavy** (ZŠ Hrdličková) za představení „Perinbaba“

Diplom za originální scenář a diplom za nejlepší představení v 2. kategorii – Základní školy starší žáci divadelní skupině **EFFÍK z Nitry** (EFFETA) za představení „Frida Kahlo“

3. Kategorie – Střední školy

Diplom za umělecké znakování hudby divadelní skupině **DIKO z Bratislavy** (SŠ Kocelová) za představení „Otvorím ťa dokorán“

Diplom za tradiční pantomimu divadelní skupině **DIKO z Bratislavy** (SŠ Kocelová) za představení „Čarovný kufor“

Diplom za humorné vystoupení divadelní skupině **ACTOR DUET OD CULTURE CENTRE RITAUSMAS** z Lotyšska za představení „The Wall“

Diplom za tradiční pantomimu a diplom za nejlepší představení v 3. kategorii - Střední školy divadelní skupině **DIKO z Bratislavy** (SŠ Kocelová) za představení „Štyri sestry“

Slavnostního ukončení 6. festivalu se ujalo divadlo Tiché iskry s divadelním představením "Rómeo a Zuzana". Tato pantomimická komedie je v pořadí již pátou inscenací tohoto divadla a je složena z šesti dějství provázených hudbou. Pojednává o uklízečce Zuzaně, která se vydává na cestu do italské Verony a na této cestě potkává nejen přátele a nepřátele, blízké a neznámé osoby, ale také osudového Rómea.

2.3 Rozhovory o organizaci a realizaci festivalu

Oslovila jsem různé typy lidí, slyšící i Neslyšící, umělce, organizátory jiných festivalů, mladší, starší a snažila jsem se otázky k festivalu individuálně přizpůsobit. V úvodu uvedu všechny otázky a pak jen jména a údaje k účastníkům ankety. Následovat bude pak stručná odpověď jednotlivců na tyto otázky. Otázky pro hlavní organizátorky festivalu, paní Annu Šmehilovou a Phdr. Annu Šmehilovou uvedu zvlášť, zároveň s odpověďmi na ně.

Otázky ankety k festivalu

Když vidíš slova Nitra na Slovensku, co tě napadá?

Ve kterém roce jsi tam byl?

Organizoval jsi i jiné festivaly nebo ses podílel pouze na organizaci festivalu v Nitře?

Která část organizování bylo pro tebe nejtěžší?

Máš nějakou nezapomenutelnou situaci?

Který ročník festivalu byl z tvého pohledu nejlepší a proč?

Jaký pocit máš z festivalu?

Naučil ses něco nového?

Čím tě festival obohatil?

Kolikrát jsi navštívil festival?

Které představení se ti nejvíce líbilo?

Co postrádáš nebo jaká vystoupení či témata by tě zajímala?

Peter Polák, člen organizačního týmu, 36 let, Neslyšící

Byl členem organizačního týmu Deaf Days 2008 v Bratislavě a organizačního týmu 1., 2., 3., 4. a 6. festivalu v Nitře. Nejtěžší bylo zajišťování ubytování, stravy a dovoz umělců z letišť ve Vídni a Budapešti. 1., 2., 3. festivaly byly trochu chaotické, ten

poslední byl organizačně nejlepší, hlavně díky webové stránce s čerstvými informacemi, výborná týmová spolupráce. Nejhezčí bylo vystoupení Zlatý kolovrat s konkurzem tlumočnicků znakového jazyka a veselé vystoupení „Stěna“ z Lotyšska.

Mária, člen organizačního týmu, slyší

Podílela jsem se organizačně na několika hudebních a folklórních festivalech. V Nitře jsem poprvé nahlédla do světa Neslyšících, což mě obohatilo hlavně po lidské stránce, viděla jsem mnoho upřímných lidí, těšících se ze života a ta energie, která z nich sálala, byla úžasná. Nejtěžší byla nezapomenutelná atmosféra, všude kolem mne, noví krásní lidé. Můj pocit z festivalu je velmi dobrý, hlavně snaha dělat pro Neslyšící akce, kde se mohou spřátelit, kreativně vybláznit a najít inspiraci do budoucna.

Tomáš Mihaliak, účastník, nedoslýchavý

Vím, že Nitra je centrum Neslyšících v duchovním směru. Byl jsem na 4. Festivalu. Pro mne je festival důležitý, protože se tam poznávají lidé z celého světa.

Dodzi Dougban, účastník, 34 let, Neslyšící, Německo

Nitra je spojená s vidinou hor, úzkých ulic, přírody. Hned po příjezdu jsem cítil velmi dobrou organizaci, vyšší úroveň Neslyšících, viděl, že hlavní organizátorka pracuje s velkým úsilím pro Neslyšící. Velmi se mi líbil fotografický workshop. Měl velmi dobrou úroveň. Nejhezčí divadelní představení byl Zlatý kolovrat, Abeceda a Romeo a Zuzana. Měl jsem jeden veliký citlivý zážitek, když jsem ve městě viděl obrovský billboard a na něm spot festivalu.

Katka Pirščová, účastník, 16 let, Neslyšící

Byla jsem na 2., 3., 4., a 6. Festivalu. Nejvíce se těším na setkání s cizinci, se kterými ráda komunikuji, abych lépe ovládla mezinárodní znakový systém. Jsem ráda, že jsem starší, mohu se dívat na divadelní představení až do večera, ale tabu je pro mě závěrečný večer se zábavou. Co se mi nelíbilo? Jen to, že hotelů pro účastníky bylo mnoho v různých částech města. Nejvíce se vždy těším na divadelní představení JAMU. Zaujal

mě také tanečník Dodzi, divadelní představení „Stěna“ a „Život“. Emotivně na mne zapůsobila síla bubnů při úvodu festivalu a také zasnoubení dvou moderátorů na pódiu divadla při závěru festivalu.

Simona Furková, divák, 33 let, Neslyšící

Na festivalu jsem byla podruhé. Nejvíce se mi líbilo italské představení „La sorella invidiosa“. Mám ráda dramata a komedie.

Diana Majerčáková, účastník, 15 let, Neslyšící

Byla jsem na 2.3.4.5.6. festivalu. Velký zážitek byl pro mne na 5. Festivalu, kde jsem poprvé komunikovala s Neslyšícími cizinci. Nejhezčí představení bylo Abeceda. Nejsilnější zážitek bylo získání 1. ceny za naše vystoupení Frida Kahlo.

Lukáš Fabišík, člen organizačního týmu, 24 let, Neslyšící

Organizoval jsem už DEAFLYMPICS na Slovensku. Festival v Nitře byl druhý, na kterém jsem se podílel. Nejtěžší pro mě bylo učení se textu zpaměti a také jsem musel na začátku zápasit s trémou, protože jsem chtěl, aby vše bylo perfektní. Nezapomenutelným zážitkem pro mě bylo, když jsem po slavnostním ukončení festivalu požádal na pódiu o ruku mou přítelkyni. Nejhezčí vystoupení pro mě bylo „Frida Kahlo“, ve kterém malé děvče úžasně vyjadřuje znakovým projevem své pocity z obrazu malířky, hezké byly také kulisy. Dále se mi líbila představení „Zlatý kolovrat“ a „Stěna“. Obohatily mě rozhovory s Neslyšícími z ciziny a spolupráce s organizačním týmem byla také perfektní, celý festival byl na výborné úrovni.

Jiří Procházka, účastník, 31, Neslyšící

Když vidím slovo Nitra, vybaví se mi hned festival a EFFETA. Byl jsem na 5. Festivalu 1 týden jako doprovod dětí ze ZŠ, se kterým jsem připravil 1 představení. Byl to moc hezký týden, s velmi bohatým programem. Líbily se mi workshopy pro děti i pro dospělé. Nádherné bylo vystoupení Mínus sedm. Festival mě obohatil novými zkušenostmi, výměnou názorů o kultuře Neslyšících, divadle. Seznámil jsem

se s novými zajímavými lidmi. Na 6. festivalu jsem byl jeden den, vystupoval jsem s divadelním souborem JAMU v představení Zlatý kolovrat, které tento festival slavnostně otvíralo.

Vladimíra Belíková, 30 let, nedoslýchavá

Nitra pro mě znamená můj domov. Podílela jsem se na organizaci tohoto i jiných akcí. Nejtěžší a nejhorší je administrace. Na festival mám dobré vzpomínky a jedna je nezapomenutelná. To když se na festival přihlásilo neskutečné množství Neslyšících z mnoha afrických republik – podle mne chtěli z Afriky ujet a žít pak v EU.

Ruta, účastník, 23 let, Neslyšící, Lotyšsko

Ano, hodně jsem se naučila, našla jsem mnoho stejně smýšlejících. Každý den byl něčím neobyčejný, dozvěděla jsem se mnoho nového, také jsem se mohla od ostatních mnoho naučit. Každý si mohl vybrat podle svých zájmů, ve které oblasti se chce něčemu naučit, sbírat zkušenosti. Já jsem se rozhodla pro storytelling a drama. Učila jsem se vyjadřovat poezii v mezinárodním znakovém systému. Bylo to moc hezké, vyučovali zkušení pedagogové – láskyplná poezie, umění pohybu. Byla to kreativní práce ve výjimečné atmosféře. Bylo velmi zajímavé vidět vystoupení jiných zemí, bylo možné se něco nového naučit. Ve vzpomínkách zůstane úzká spolupráce týmu, přátelská podpora EFFETY.

Ředitelka festivalu Anna Šmehilová

Který festival byl z tvého pohledu nejlepší a proč?

Ťažko sa mi odpovedá lebo každý festival mal svoju atmosféru a bol veľmi pekný. Ale aby som odpovedala na tvoju otázku tak si myslím, že tento posledný. A proč? Na tomto festivale boli viac zapojení nepočujúci veľmi sa mi páčila tvoja účasť a práca s nepočujúcimi účastníkmi ako sa všetci zapojili do prezentácie svojej kultúry. Festival mal rozmer aj integračný to časťou slávnostného večera kde boli pozvaní počujúci ľudia aj nepočujúci a program bol tak upravený aby všetci rozumeli a potom bola časť výhradne len pre nepočujúci a to opet' slávnostný záverečný večer ktorý patril iba nepočuj-

úci. Myslím, že takto by sa mal uberať ďalší festival v Nitre na ktorom aj ve spolupráci s tebou a tvojím tímom by sme pracovali. Súhlasíš.

S organizovaním ktorého festivalu jsi měla největší problémy a proč?

So všetkými piatimi okrem šiesteho preto na tých piatich festivaloch hrala Effeta svoje predstavenie a spolupráca s nepočujúcimi hercami bola veľmi zložitá preto lebo nepočujúci u nás nie sú dosť pripravení na zodpovednú prácu. Šiesty festival sme robili v spolupráci s Tebou a to sa nedá porovnať. Spolupráca bola výborná problémy sme riešili a nie o nich stále rozprávali a hľadali chybu u druhých ľudí , ale sme ich vždy vyriešili.

Co festival v roce 2010?

Bol prvý a organizovala som ho celkom sama a bolo to ťažké ale výsledok bol skvelý.

Co je nejdůležitější podmínka pro to, aby se festival konal?

Financie a dobrý manažerský tím.

Kde čerpáš energii pro tuto náročnou organizátorskou práci?

V Bohu a modlitbe.

Kterého umělce, osoby si nejvíce vážíš a proč?

Teba ,lebo si zodpovedná a veľký umelec, ktorého ešte svet neobjevil.

Jaké přání je spojeno se 7. festivalem?

Abysme získali financie cez projekty, aby si bola v našom tíme a hurá ideme do toho.

Co bys přála Neslyšícím do budoucnosti?

Aby mali odvahu vystúpiť na verejnosti , aby sa neodeľovali od počujúcich lebo budú stále v ústraní, aby si vážili počujúcich , ktorí sú ochotní s nimi spolupracovať, aby dosiahli plnú akceptáciu zo strany počujúcich ako komunita a budú rešpektovaní, aby dokázali prijať aj kritiku a tak začali rásť ako veľké osobnosti. Mohla by som pokračovať s veľa , veľa práním ale najviac im prajem aby ich Boh žehnal a potom dosiahnu všetko.

PhDr. Anna Šmehilová PhD. Zástupkyně ředitelky festivalu, Koordinátorka tlmočnicků,
PR (kontakt s veřejností)

Který festival byl z tvého pohledu nejlepší a proč?

Osobně se domnívám, že nejlepší festival byl 6. ročník a to z důvodů:

- na přípravě a realizaci přímo v přípravném výbore pracovali nepočujících a nedoslýchaví;
- přípravný a realizační výbor byl kompaktní odborný tým se zkušeností realizovat mezinárodní podujatia nie len pre ľudí so sluchovým postihnutím ale aj mezinárodné kultúrne festivaly pre počujúcich;
- členovia prípravného výboru dokázali komunikovať cudzími jazykmi a boli časovo flexibilní;
- režisérom otváracieho a ukončovacieho večera bol skúsený profesionál z branže;
- zabezpečená bezproblémová komunikácia medzi počujúcimi a nepočujúcimi organizátormi;
- na príprave divadelného programu pracovala skúsená nepočujúca art manažérka s bohatými zahraničnými skúsenosťami;
- moderovanie v posunkovom jazyku a mezinárodných posunkoch;
- vynikajúca vizualizácia;
- nové aktivity (mezinárodné sympóziu, workshop – storytelling, infocentrum);
- vynikajúci odborníci účastní na konferencie vrátane EUD, EU a Národnej rady SR;
- zabezpečenie dostatočného financovania;
- nepočujúci umelci, ktorí dokázali umelecky tvoriť a spolupracovať s počujúcimi umelcami;
- vynikajúci TV reklamný spot;

S organizovaním ktorého festivalu jsi měla největší problémy a proč?

S realizáciou festivalu v roku 2008 a prečo:

- do spolupráce prípravy a realizácie festivalu boli po prvýkrát prizvaní nepočujúci, ktorých organizovali samotní nepočujúci lídri, ktorí sa však nezúčastnili ani jedného

prípravného stretnutia;

- nezodpovedné jednanie niektorých zahraničných partnerov, ktorí si neplnili dostatočne svoje úlohy a povinnosti vyplývajúce z medzinárodného projektu;

Co festival v roce 2010?

Nekonal sa, lebo sme nezohnali financie.

Co je nejdůležitější podmínka pro to, aby se festival konal?

- Zabezpečenie finančných zdrojov;
- Zabezpečiť kompaktný odborný (prípravný a realizačný) tím so skúsenosťou realizovať medzinárodné podujatia nie len pre ľudí so sluchovým postihnutím ale aj medzinárodné kultúrne festivaly pre počujúcich;
- Zabezpečiť zodpovedných partnerov a spoluorganizátorov, spolupráca na inštitucionálnej úrovni;
- Zabezpečiť odbornú, umeleckú, organizačnú, technickú, materiálnu spoluprácu;

Kde čerpáš energii pro tuto náročnou organizátorskou práci?

Festival je jedinečné kultúrne a umelecké podujatie v strednej a východnej Európe. Keď sa zide pozitívne naladený tím, ktorý dokáže spolu dobre komunikovať a kreatívne tvoriť a formovať festival, tak to má cenu nad zlato. Ľudská a tvorivá synergia ma naplňa ísť vždy do toho.

Kterého umělce, osoby si nejvíce vážíš a proč?

Michaela Kosiecová – je to otvorená umelkyňa, nadmieru talentovaná, ktorá svojho umeleckého ducha a talent aktívne rozvíja. Nebojí sa ničoho nového, je prístupná rôznym umeleckým vyjadreniam. Vznikajúcu umeleckú energiu dokáže preniesť na diváka, ktorý cíti jej vlastné prežívanie jednotlivých rolí, ktoré hrá. Je neskutočne charizmatická a otvorená pre spoluprácu s kýmkoľvek, kto chce umelecky tvoriť bez rozdielu na postihnutie či nepostihnutie, bez rozdielu na umeleckú úroveň.

Jaké přání je spojeno se 7. festivalem?

Aby bol minimálne tak vynikajúci ako bol 6. ročník. Plus pripraviť a dohodnúť dobrých partnerov a spoluorganizátorov pre festival tak, aby svojou účasťou boli prínosom pre kvalitu festivalu. Súčasne si prajem, aby bolo viac kvalitných divadelných a výtvarných umeleckých diel ľudí so sluchovým postihnutím, abysme mali z čoho vyberať. Aby sa zmazal už roky pretrvávajúci bol komunit počujúcich a nepočujúcich a aby sa naplno rozvinula vzájomná spolupráca, lebo len tak dosiahneme vysokú úroveň festivalu a spokojnosť divákov a umelcov so sluchovým postihnutím. Abysme festivalom vedeli povedať počujúcim odkaz, že svet umenia je bohatý a že svoje významné miesto v ňom majú Nepočujúci.

Co bys přála Neslyšícím do budoucnosti?

Aby spolupracovali s počujúcimi a spolupracovali navzájom ako jedna komunita. Aby sa toho nebáli. Spolu dosiahnu oveľa viac.

3 Závěr

3.1. Hodnocení 6. festivalu

Festival se koná od roku 2000 a doufejme, že se bude konat i nadále. To souvisí i s finančními prostředky. Rovněž je zapotřebí iniciativy spousty lidí, kterým není kultura Neslyšících lhostejná. Účastníkům, ať už těm, kteří vystupují na jevišti, ale také těm, kteří festival sledují, přináší krásné zážitky, emoce, rovněž napomáhá sbírání zkušeností a zanechává divákům a hercům nezapomenutelné vzpomínky. Festival vytváří prostor pro setkání lidí z různých koutů světa. Díky pantomimě, tanci a jiným pohybovým projevům dává návštěvníkům příležitost blíže poznat kulturu Neslyšících a sluchově postižených z celého světa. Zabraňuje rovněž stereotypnímu životu a obohacuje všechny i duševně.

3.2. Reflexe

Uskutečnění mezinárodního festivalu vyžaduje velké úsilí mnoha jedinců, jejich koordinaci a zájem o společný cíl. Týmová spolupráce je velmi důležitá, protože jedna osoba by se tohoto úkolu nemohla sama ujmout. Toto není fráze, i když na mnohé takto asi působí. Jedině ten, kdo se na nějakém festivalu organizačně podílel, ví, o čem mluvím. Když se ale festival podaří a splní svou myšlenku či úkol, setká se s velkým zájmem veřejnosti a osloví pozitivně mnoho lidí, dostane se do jejich podvědomí, je to pro organizátory ta nejlepší odměna za investovanou práci.

4 Použitá literatura a jiné zdroje

EFFETA, 1. Medzinárodný festival kultúry Nepočujúcich sv. Františka Saleského v Nitre, Nitra 2000

EFETA, 2. Medzinárodný festival kultúry Nepočujúcich sv. Františka Saleského, Nitra 2002

EFFETA, 3. Medzinárodný festival kultúry Nepočujúcich sv. Františka Saleského v Nitre, Nitra 2004

EFETA, 4. Medzinárodný festival kultúry Nepočujúcich sv. F. Saleského 23.-29.január 2006, Nitra 2006

EFFETA, 5. Medzinárodný festival kultúry Nepočujúcich svätého F. Saleského v Nitre 2, Nitra 2008

EFFETA, PROGRAM, 6. Medzinárodný festival kultúry Nepočujúcich sv. Františka Saleského v Nitre 2, Nitra 2012

www.arbos.at

<http://www.clin-doeil.eu>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Festival>

<http://ruce.cz/clanky/111-mezinarodni-festival-pantomimy-neslysicich-v-brne>

<http://deaffest.co.uk/>

http://www.teatrosenzaparole.it/festival2010/eng_history.html

<http://www.ead.ee/377773>

<http://gupress.gallaudet.edu/2874.html>

<http://tidfaf.ca/>

<http://www.deafberlin.de/links/gebardensprachfestival/>

<http://alanptacek.cz/index.php/blog/46-humor-neslysicich>

